

Uchwała Nr XXVIII/182/08
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 19 grudnia 2008 r.

w sprawie uchwalenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2015.

Działając na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.), art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728) oraz art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.), Rada Powiatu w Jaśle postanawia co następuje:

§ 1

Uchwala się Powiatową Strategię Rozwiązywania problemów Społecznych na lata 2008 – 2015 obejmującą zadania z zakresu pomocy społecznej, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały zleca się Zarządowi Powiatu w Jaśle.

§ 3

Traci moc uchwała Nr XI/63/03 Rady Powiatu w Jaśle z dnia 30 października 2003 r. w sprawie zatwierdzenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2003 – 2010.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Alicja Łajko

Załącznik do Uchwały Nr XXVIII/182/08
Rady Powiatu w Jasle z dnia 19.12.2008 r.

POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
NA LATA 2008 – 2015

JASŁO 2008

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
CZĘŚĆ I.	
ANALITYCZNO - DIAGNOSTYCZNA	4
1. Charakterystyka powiatu jasielskiego	4
1.1. Struktura pomocy społecznej w powiecie jasielskim	6
1.2. Infrastruktura pomocy społecznej w powiecie jasielskim	8
1.2.1. Pomoc instytucjonalna	8
1.2.2. System opieki nad dzieckiem	9
1.3. Obszary problemowe występujące w powiecie jasielskim	13
1.3.1. Bezrobocie w powiecie jasielskim	13
1.3.2. Niepełnosprawność	18
1.3.3. Patologie społeczne	27
1.3.4. Cudzoziemcy i uchodźcy	37
CZĘŚĆ II.	
STRATEGICZNA	41
2.1. BILANS STRATEGICZNY POWIATU JASIELSKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ – ANALIZA SWOT	41
2.1.1. OBSZAR PROBLEMOWY: OPIEKA NAD DZIECKIEM	41
2.1.2. OBSZAR PROBLEMOWY: BEZROBOCIE	43
2.1.3. OBSZAR PROBLEMOWY: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	45
2.1.4. OBSZAR PROBLEMOWY: PATOLOGIE SPOŁECZNE	47
2.1.5. OBSZAR PROBLEMOWY: POMOC W INTEGRACJI ZE ŚRODOWISKIEM UCHODźCOM I CUDZOZIEMCOM	50
2.1.6. OBSZAR PROBLEMOWY: DOSKONAŁENIE ZAWODOWE KADR POMOCY SPOŁECZNEJ	51
2.1.7. OBSZAR PROBLEMOWY: WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	52
CZĘŚĆ III.	
PROGRAM PROMOCJI ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY W POWIECIE JASIELSKIM NA LATA 2008 - 2013	55
CZĘŚĆ IV.	
MISJA POWIATU JASIELSKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ	68
4.1. Finansowanie strategii	70
PODSUMOWANIE	71
WYKAZ TABEL	72
ANEKS	74

I. WSTĘP

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115 poz. 728) stanowi, iż zadaniem własnym powiatu jest opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczność wypracowania odpowiednich form pomocy, wymaga ciągłego i profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych w skali powiatu. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 - 2015 została opracowana w oparciu o dane z ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu, Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle, Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Jaśle, Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Jaśle, Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jaśle, Komendy Powiatowej Policji w Jaśle, Sądu Rejonowego w Jaśle, organizacji pozarządowych oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

Opracowana Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2015 jest spójna z:

1. Strategią Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015
2. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia na lata 2007 – 2013
3. Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020
4. Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013
5. Strategią Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007 - 2015
6. Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki: *Program aktywizacji społecznej w powiecie jasielskim na lata 2008 -2013.*

Aktualna Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2015 stanowi rozwinięcie Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2007 – 2015. Dotyczy to głównie pola strategicznego 3 *Infrastruktura społeczna, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo mieszkańców, edukacja* oraz pola strategicznego 1 *Rozwój gospodarczy i współpraca międzynarodowa.*

Uzyskane dane stanowiły podstawę do opracowania bilansu mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń wynikających z uwarunkowań zewnętrznych w obszarze pomocy społecznej powiatu jasielskiego.

Podstawą analizy strategicznej była analiza SWOT, a podstawową metodą pracy Zespołu były spotkania, na których omawiano poszczególne zagadnienia. Dla dokonania takiej analizy koniecznym stała się współpraca wszystkich gmin z terenu powiatu jasielskiego oraz innych instytucji zajmujących się problemami dzieci, rodziny oraz osób niepełnosprawnych. Pracując w oparciu o tę metodologię została określona wizja powiatu, misja powiatu oraz siedem obszarów problemowych. Do każdego obszaru został opracowany cel strategiczny, cele operacyjne, a także harmonogram działań, uwzględniający termin działań, instytucję odpowiedzialną za realizację zadań oraz partnerów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Do najważniejszych obszarów problemowych zaliczono:

- opiekę nad dzieckiem,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- patologie społeczne,
- pomoc w integracji ze środowiskiem uchodźcom i cudzoziemcom,

- doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi.

Do zadań powiatu zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.) należy również konieczność opracowania i realizacji programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2008-2013 stanowiący część III strategii został opracowany przez Powiatowy Urząd Pracy w Jasle.

Założenia strategii rozwiązywania problemów społecznych ukierunkowane są na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną na terenie powiatu jasielskiego na rzecz wszystkich grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej. Stanowi ona narzędzie zarządzania o charakterze doradczym oraz diagnostycznym – strategicznym.

Potencjałem dającym gwarancję poprawnej realizacji założeń strategii jest kadra pomocy społecznej. Jej kwalifikacje, predyspozycje, doświadczenie oraz umiejscowienie pracy w terenie posłużyło również postawieniu właściwej diagnozy i stanowi podstawę skutecznych rozwiązań istniejących trudności.

Realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2015 ma na celu zapewnienie możliwości długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w odzyskaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno - ekonomicznych. Podejmowane działania posłużą do zmniejszenia liczby środowisk uzależnionych od świadczeń z pomocy społecznej, a w konsekwencji w przyszłości ograniczone zostaną nakłady państwa i powiatu na pomoc społeczną.

Pozytywne efekty będą możliwe do uzyskania dzięki zaangażowaniu się zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów bezpośrednio związanych z realizacją założonych celów.

CZĘŚĆ I. ANALITYCZNO - DIAGNOSTYCZNA

1. Charakterystyka powiatu jasielskiego

Powiat jasielski położony jest w południowej części województwa podkarpackiego, graniczy z województwem małopolskim na zachodzie (powiat gorlicki i tarnowski), Słowacją na południu oraz powiatami krośnieńskim, strzyżowskim i dębickim na wschodzie i północy.

Powiat cechuje różnorodność krajobrazu. Część północna ma charakter wyżynny, natomiast część południowa – górski. Obejmuje część pogórza Ciężkowickiego i Strzyżowskiego, Kotliny Jasielsko – Krośnieńskiej, Pogórza Jasielskiego i Beskidu Niskiego na obszarze, którego rozciąga się Magurski Park Narodowy.

Na terenie powiatu znajduje się wiele zabytków świadczących o świetności i bogatej historii tych ziem. Ma bogatą ofertę turystyczną i liczne tradycje regionalne, które przekazywane są z pokolenia na pokolenie.

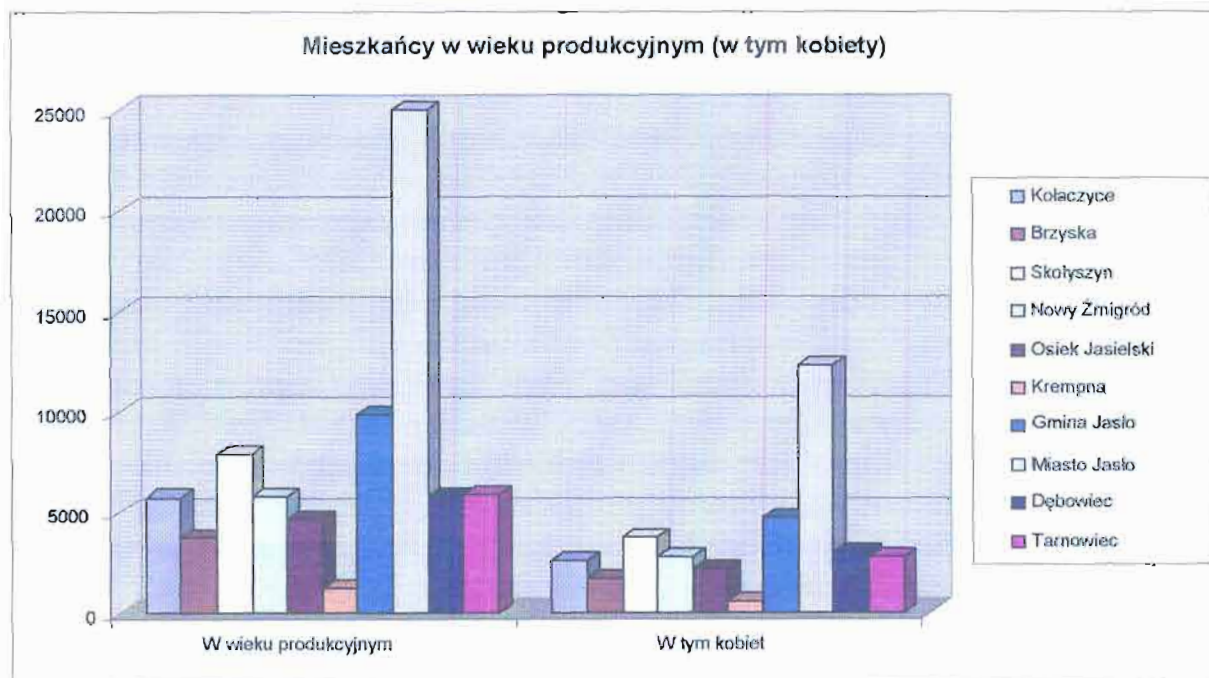
Powierzchnia powiatu wynosi 831 km². Zamieszkuje go (wg danych GUS na 31.12.2007r.) 114 765 osób, w tym 56 115 mężczyzn i 58 650 kobiet. Miasto zamieszkuje 37 343 osób, natomiast wieś 77 422.

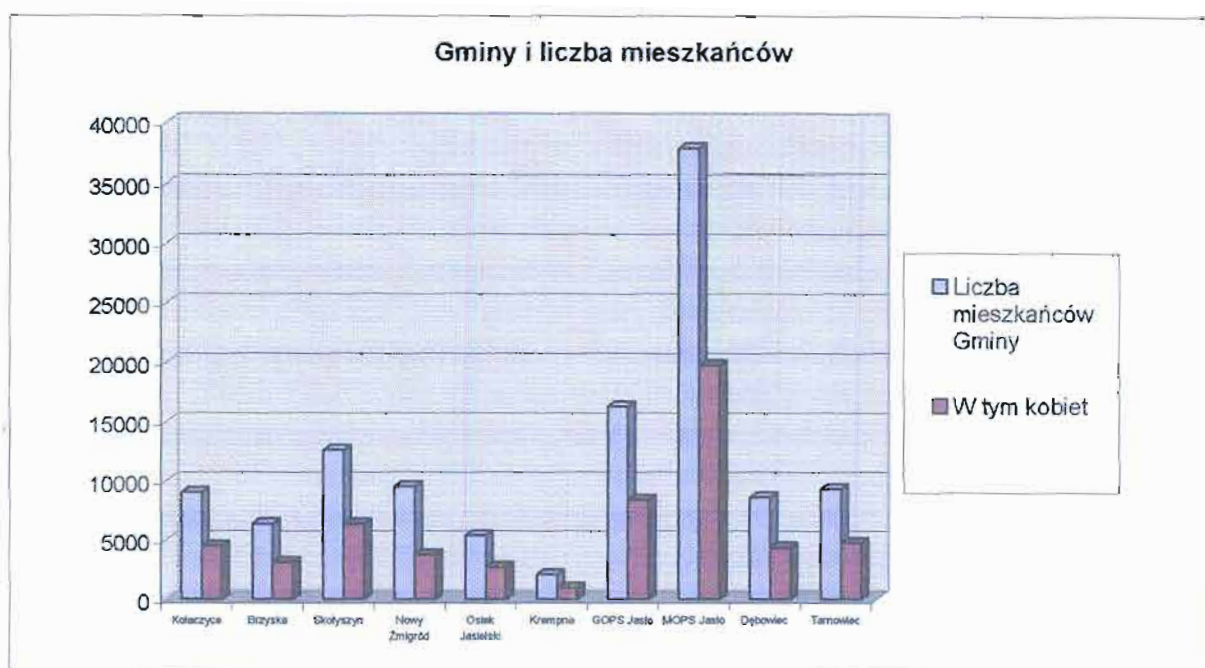
Pod względem administracyjnym dzieli się na 10 gmin, w tym 1 gminę miejską – Jasło oraz 9 gmin wiejskich – Brzyska, Dębowiec, Jasło, Kołaczyce, Krempna, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Skołyszyn, Tarnowiec.

Tabela 1. Gminy i mieszkańcy powiatu jasielskiego

GMINA	Liczba mieszkańców Gminy	w tym kobiet	w wieku produkcyjnym	w tym kobiet
Kołaczyce	9037	4523	5739	2599
Brzyska	6388	3118	3722	1715
Skolyszyn	12579	6381	7926	3760
Nowy Żmigród	9535	3781	5788	2731
Osiek Jasielski	5382	2716	4663	2186
Krempna	2072	967	1191	535
Gmina Jasło	16272	8408	9842	4735
Miasto Jasło	37877	19782	24980	12265
Dębowiec	8604	4385	5800	3000
Tarnowiec	9305	4776	5854	2749

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej powiatu jasielskiego

1.1. Struktura pomocy społecznej w powiecie jasielskim

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej.

Jednostką organizacyjną powiatu jasielskiego realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej, zarówno własne jak i z zakresu administracji rządowej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, polityki prorodzinnej oraz na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zadania te określają przepisy:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92).

PCPR w Jasle współpracuje z ośrodkami pomocy społecznej, policją w Jasle sądem rejonowym w Jasle, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy w Jasle, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Jasle, szkołami, Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Jasle i organizacjami pozarządowymi. Ponadto w powiecie jasielskim funkcjonują następujące placówki pomocy społecznej:

Dom Pomocy Społecznej w Foluszu, Dom Pogodnej Starości „Nazaret” w Kołaczycach, Środowiskowy Dom Samopomocy w Foluszu, Dom Dziecka w Wolicy, Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom” Zgromadzenia Sióstr Św. Michała Archanioła w Jasle, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jasle, Warsztat Terapii Zajęciowej w Jasle prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Jasle, Środowiskowy Dom Samopomocy w Przysiekach prowadzony przez Gminę Skołyszyn.

Nadzór merytoryczny nad tymi placówkami (z wyłączeniem SDS w Przysiekach) sprawuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle.

Na szczeblu gminy zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki pomocy społecznej.

Na terenie powiatu jasielskiego są to: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasle, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasle, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krempnej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczycach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębowcu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzyskach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Żmigrodzie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku Jasielskim, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowcu.

Wg danych na dzień 31 grudnia 2007 r. gminy zatrudniają 55 pracowników socjalnych, natomiast PCPR w Jasle dwóch.

Wg stanu na dzień 1 października 2008 r. w ośrodkach pomocy społecznej zatrudnionych było 58 pracowników socjalnych, stan ten obrazuje poniższa tabela.

Tabela 2. Ilość pracowników socjalnych zatrudnionych w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej i poziom ich wykształcenia

Ilość pracowników socjalnych zatrudnionych w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej i poziom ich wykształcenia		
GMINA	łączna liczba pracowników	
	średnie pomaturalne	wyższe
Kołaczyce	2	3
Brzyska	2	1
Skołyszyn	7	0
Nowy Żmigród	4	1
Osiek Jasielski	3	0
Krempna	2	0
Gmina Jasło	3	2
Miasto Jasło	11	8
Dębowiec	3	1
Tarnowiec	4	1
RAZEM	41	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej powiatu jasielskiego

Pracownicy socjalni stanowiący kadrę pomocy społecznej realizują w praktyce cele i funkcje pomocowe (finansową, rzeczową, psychiczną).

Adresatem tej pomocy jest jednostka, rodzina zagrożona trudną sytuacją życiową oraz jej środowisko społeczne i lokalne.

Do zadań pracownika socjalnego należy w szczególności:

- praca socjalna;
- dokonywanie analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń;
- udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej, skuteczne posługiwanie się przepisami prawa w realizacji tych zadań;
- pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych;

- współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenie skutków ubóstwa;
 - inicjowanie nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową.
- Pracownik socjalny ma za zadanie wzmacniać zdolności swoich podopiecznych do samodzielnego rozwiązywania problemów.

Obecnie występuje duże zapotrzebowanie na podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie umiejętności w zakresie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej. Właściwe przygotowanie kadr umożliwi podejmowanie działań, które coraz wszechstronniej będą wspierały prawidłowy rozwój dziecka i rodziny oraz innych grup społecznych w środowisku lokalnym oraz organizowały wszechstronną pomoc w sytuacjach kryzysowych.

1.2. Infrastruktura pomocy społecznej w powiecie jasielskim

1.2.1. Pomoc instytucjonalna

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, która nie może samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Podstawowym celem działania Domu jest świadczenie usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych na poziomie obowiązującego standardu, odpowiednio dla każdego rodzaju domu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkańców domu.

Dom pomocy społecznej umożliwia i organizuje mieszkańcom pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych.

Na terenie powiatu jasielskiego funkcjonują dwa domy pomocy społecznej i są to:

1. Dom Pomocy Społecznej w Foluszu
2. Dom Pogodnej Starości „Nazaret” w Kołaczycach.

Dom Pomocy Społecznej w Foluszu jest jednostką organizacyjną powiatu jasielskiego, przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych, posiada 240 miejsc. Zaspokaja potrzeby opiekuńcze, bytowe, wspomagające, społeczne i religijne swoich mieszkańców. Wszyscy mieszkańcy, z uwagi na psychofizyczny stan zdrowia, wymagają pomocy w podstawowych czynnościach życiowych oraz w załatwianiu spraw osobistych (w organach rentowych, ośrodkach pomocy społecznej, sądach itp.).

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. przebywało w nim 248 osób (114 kobiet i 134 mężczyzn), natomiast na dzień 31 grudnia 2007 r. przebywały w nim 243 osoby, w tym 97 kobiet i 146 mężczyzn. Dom Pomocy Społecznej w Foluszu posiada opracowany program naprawczy, realizacja którego do końca 2010 r. pozwoli na osiągnięcie obowiązujących standardów w zakresie świadczonych usług oraz warunków bytowych.

Dom Pogodnej Starości „Nazaret” w Kołaczycach jest placówką niepubliczną prowadzoną przez Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu w Krakowie.

Dom dysponuje 10 miejscami i przeznaczony jest dla kobiet w podeszłym wieku. Świadczy usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkanki Domu.

Do Domu kierowane są osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Dom Pogodnej Starości „Nazaret” w Kołaczycach odgrywa ważną rolę w życiu mieszkanek, zaspokaja ich niezbędne potrzeby, pozwala na przeżycie godnej starości.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Foluszu dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną działa przy DPS w Foluszu.

Placówka przeznaczona jest dla 19 osób dorosłych, mających trudności w życiu codziennym. W placówce prowadzona jest działalność opiekuńczo – terapeutyczna. Prowadzone są różne formy terapii zajęciowej, rehabilitacji społecznej i zdrowotnej. Funkcjonują następujące rodzaje pracowni:

- 1) pracownia plastyczna z elementami rękodzieła artystycznego,
- 2) pracownia stolarsko – ceramiczna,
- 3) pracownia multimedialna,
- 4) pracownia gospodarstwa domowego.

Zajęcia prowadzone są w grupach i indywidualnie, w których czynny udział bierze uczestnik realizując indywidualny plan postępowania wspierająco – rehabilitacyjnego poprzez uczestnictwo w różnych formach terapii. Uczestnicy ŚDS korzystają z zajęć w kuchni terapeutycznej, z muzykoterapii, zajęć sportowych, terapii pedagogicznej, zajęć klubowych (kółko ogrodnicze, filmowe) z treningów usprawniających, terapii psychologicznej.

Pobyty w ośrodku wsparcia pozwalają uczestnikom na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, podnosząc poziom ich samodzielności.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Przysiekach – posiada 25 miejsc. Jest placówką o charakterze ponadlokalnym, dla osób dorosłych przewlekłe chorych psychicznie lub w głębokiej niepełnosprawności intelektualnej - upośledzenia umysłowego oraz osób z lekką niepełnosprawnością intelektualną. Dom ten prowadzony jest przez Gminę Skotyszyn.

1.2.2. System opieki nad dzieckiem

Dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej zapewnia się opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo - wychowawczej.

Powiat jasielski dysponuje dobrze rozwiniętym systemem opieki nad dzieckiem, poprzez rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo - wychowawcze:

a) rodziny zastępcze

Dzieci, które z różnych przyczyn postanowieniem sądu muszą być umieszczone poza rodziną naturalną, znajdują schronienie w rodzinach zastępczych.

Na terenie powiatu funkcjonują rodziny zastępcze:

- spokrewnione z dzieckiem,
- niespokrewnione z dzieckiem,
- zawodowa niespokrewniona z dzieckiem wielodzietna rodzina zastępcza.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym:

- odpowiednie warunki bytowe,
- możliwości rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego,
- możliwości zaspokojenia indywidualnych potrzeb dziecka,
- możliwość właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
- odpowiednie warunki do wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Według stanu na koniec 2006 roku na terenie powiatu jasielskiego funkcjonowały 63 rodziny zastępcze, w których przebywało łącznie 84 dzieci, natomiast na koniec 2007 roku było 62 rodziny zastępcze, w których przebywało łącznie 94 dzieci.

Spośród 62 rodzin zastępczych - 24 stanowiły rodziny, w których osoby samotne pełniły funkcję rodziny zastępczej, 38 w których małżeństwa pełniły funkcję rodziny zastępczej.

Rodziny zastępcze posiadają wymagane przepisami prawa szkolenia, a dzieci w nich przebywające zostały skierowane przez właściwy sąd rejonowy. Rodziny zastępcze wychowują dzieci w wieku do lat 18. Po uzyskaniu pełnoletności wychowankowie rodzin z reguły pozostają w tych rodzinach do czasu ukończenia szkoły, którą rozpoczęli przed 18 rokiem życia.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle sprawuje bezpośrednią opiekę nad rodzinami zastępczymi funkcjonującymi na terenie powiatu jasielskiego poprzez udzielanie rodzinom comiesięcznej pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej oraz wizyty w środowisku – przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, które powinny być nie rzadsze niż co pół roku.

Niezależnie od tego rodzinie, która sprawowała funkcję rodziny zastępczej, przysługuje pomoc pieniężna w należytym wysokości również po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęło naukę przed osiągnięciem pełnoletności, jeżeli nadal przebywa w tej rodzinie.

Wychowankowie, którzy ukończą 18 rok życia zostają objęci pomocą, mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę socjalną, a także pomocą w postaci świadczeń na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie w formie rzeczowej.

W roku 2006 usamodzielniało się 37 wychowanków rodzin zastępczych, kontynuujących naukę, otrzymujących pomoc finansową z PCPR w Jaśle.

Natomiast w roku 2007 usamodzielniało się 33 wychowanków rodzin zastępczych.

b) placówki opiekuńczo - wychowawcze

Całodobowa placówka opiekuńczo - wychowawcza zapewnia dziecku ciągłą opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Na terenie powiatu jasielskiego funkcjonują dwie socjalizacyjne, całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze i są to Dom Dziecka w Wolicy oraz Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom” w Jaśle.

W placówkach tych mogą przebywać dzieci w wieku od 3 lat do uzyskania pełnoletności, a po uzyskaniu pełnoletności na dotychczasowych zasadach, do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęły naukę przed osiągnięciem pełnoletności.

Dzieci przebywające w placówkach pochodzą z różnych środowisk wychowawczych, często występują u nich zaniedbania środowiskowe w zakresie edukacji i funkcjonowania społecznego. Wychowankowie wymagają wzmożonej pracy wychowawczej ze strony pedagogów. Dzieci łatwo ulegają negatywnym wpływom otoczenia, dlatego tak ważna jest w procesie wychowawczym praca terapeutyczna, kontrola zachowań wychowanków i szeroko rozumiana opieka wychowawcza.

Dla prawidłowej realizacji swych zadań placówki opiekuńczo - wychowawcze współpracują na co dzień z powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej, ośrodkami adopcyjno - opiekuńczymi prowadzącymi poradnictwo i terapię dla rodziców

dzieci, szkołami, sądami rodzinnymi, kuratorami sądowymi. Placówki utrzymują stały kontakt z rodzicami wychowanków przebywających w placówkach.

Dom Dziecka w Wolicy jest publiczną placówką opiekuńczo - wychowawczą, której organem prowadzącym jest powiat jasielski. Placówka dysponuje 30 miejscami.

Plan działań dochodzenia do standardu świadczonych usług (opieki i wychowania) w Domu Dziecka w Wolicy został opracowany, a jego realizacja pozwoli na osiągnięcie obowiązującego standardu świadczonych usług do końca 2010 roku.

Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom” w Jaśle jest niepubliczną placówką opiekuńczo – wychowawczą, której organem prowadzącym jest Zgromadzenia Sióstr Św. Michała Archanioła w Miejscu Piastowym. Jest placówką katolicką, opierającą opiekę i wychowanie dzieci na zasadach chrześcijańskich.

Placówka dysponuje 18 miejscami, przeznaczona jest dla dziewcząt w normie intelektualnej.

Dwie placówki socjalizacyjne funkcjonujące na terenie powiatu posiadają ogółem 48 miejsc i w pełni zaspokajają potrzeby powiatu w tym zakresie. Liczba dzieci przebywających w tych placówkach, pochodzących z terenu powiatu jasielskiego na dzień 31 grudnia 2006 r. wyniosła 19 i 20 dzieci na dzień 31 grudnia 2007 r.

Dzieci pochodzące z terenu powiatu jasielskiego przebywają również w placówkach poza jego terenem. Wynika to z konieczności umieszczenia dzieci w placówce specjalistycznej – przeznaczonej dla dzieci z zaburzeniami zachowania, rodzinnej lub interwencyjnej.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. w placówkach funkcjonujących poza terenem powiatu jasielskiego przebywało ogółem 13 dzieci pochodzących z terenu naszego powiatu.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle jest placówką wsparcia o zasięgu lokalnym, prowadzoną przez powiat, działającą w strukturze Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Jaśle. Działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej skupiona jest wokół celowych i skoordynowanych działań, wykorzystujących zasoby osoby będącej w kryzysie, jej naturalnego otoczenia społecznego oraz instytucji pomagających, których celem jest ułatwienie odzyskania równowagi wewnętrznej i poczucia bezpieczeństwa oraz rozwiązania problemów stanowiących podłoże doświadczenia kryzysowego.

Kryzys będąc ,szczególnie trudnym przeżyciem nierzadko przekracza możliwości samodzielnego radzenia sobie jednostki z sytuacją trudną, dlatego też w takich sytuacjach niezbędna jest profesjonalna pomoc ze strony specjalistów.

Problemy z jakimi najczęściej zgłaszają się do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jaśle osoby będące w sytuacji kryzysowej to:

- przemoc domowa /psychiczna, fizyczna, emocjonalna, ekonomiczna, seksualna/;
- zaniedbywanie dzieci i młodzieży/emocjonalne i społeczne/przez rodziców lub opiekunów prawnych;
- syndrom współuzależnienia;
- stany depresyjne;
- uzależnienia /choroba alkoholowa, hazard, narkotyki, pracoholizm, seksoholizm/;
- konflikty i kryzysy małżeńskie;
- kryzysy emocjonalne i psychiczne;
- molestowanie seksualne;
- stres traumatyczny /wypadki, śmierć bliskiej osoby/;
- zaburzenia osobowości;
- problemy adaptacyjne dzieci i młodzieży umieszczonych w rodzinach zastępczych;
- niewydolność opiekuńczo - wychowawcza rodziców lub opiekunów prawnych, wynikająca z problemu alkoholowego rodzica/ów, przemocy domowej, braku umiejętności

wychowawczych, niezaradności gospodarczej, zaburzeń emocjonalnych i osobowościowych rodziców;

- lęki, fobie szkolne, nerwice, nadpobudliwość psychoruchowa, deficyty emocjonalne, autoagresja;
- niedostosowanie społeczne i przejawy demoralizacji/zaniechanie obowiązku szkolnego, przynależności do subkultur młodzieżowych, uzależnień od środków odurzających i psychoaktywnych, nadużywania alkoholu, wczesnej inicjacji seksualnej.

Ilość udzielonych porad i konsultacji dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ofiar przemocy wyniosła w roku 2006 – 207, natomiast 479 w roku 2007.

Liczba działań podejmowanych w zakresie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego wyniosła w roku 2006 – 20, natomiast w roku 2007 – 27.

Liczba interwencji środowiskowych wyglądała następująco:

rok 2006 – 6

rok 2007 - 16

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Jasle - udziela pomocy dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek na terenie miasta Jasła i powiatu jasielskiego szczególnie w zakresie diagnozowania problemów edukacyjnych. Poradnia realizuje swoje zadania poprzez:

- diagnozę psychologiczno - pedagogiczną, logopedyczną
- konsultacje indywidualne
- terapię
- psychoedukację
- doradztwo
- mediację
- działalność profilaktyczną i informacyjną

Liczba wydanych orzeczeń do kształcenia specjalnego ze względu na upośledzenie umysłowe przedstawia się następująco:

Tabela 3. Liczba wydanych orzeczeń do kształcenia specjalnego ze względu na upośledzenie umysłowe

Stopień upośledzenia umysłowego	2006 rok	2007 rok
lekki	97	65
umiarkowany	19	24
znaczny	5	5
głęboki	10	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Jasle.

W roku szkolnym 2005/2006 Poradnia objęła pomocą 1997 osób, natomiast w roku 2006/2007 – 2409.

1.3. Obszary problemowe występujące w powiecie jasielskim

1.3.1. Bezrobocie w powiecie jasielskim

Stopa bezrobocia w latach 2004 – 2007 wyniosła odpowiednio:

2004 rok: powiat jasielski 23,6 %, woj. podkarpackie 19,1 %, Polska 19,0 %

2005 rok: powiat jasielski 22,0 %, woj. podkarpackie 18,5 %, Polska 17,6 %

2006 rok: powiat jasielski 19,5 %, woj. podkarpackie 16,4 %, Polska 14,8 %

2007 rok: powiat jasielski 16,8 %, woj. podkarpackie 14,4 %, Polska 11,4 %

Struktura bezrobocia w powiecie jasielskim

Bezrobotni według płci

Podział według płci tworzy podstawową strukturę demograficzną wiążącą się z odmiennością pozycji mężczyzn i kobiet na rynku pracy.

Według stanu na koniec grudnia 2006 roku na terenie powiatu jasielskiego zarejestrowanych było 9 789 bezrobotnych, w tym 5 662 kobiet. W województwie podkarpackim 145 246 bezrobotnych, w tym 81 490 kobiet.

Na koniec grudnia 2007 roku na terenie powiatu jasielskiego zarejestrowanych bezrobotnych było 8 291, w tym 4 898 kobiet. Natomiast w województwie podkarpackim odpowiednio 126 360 bezrobotnych, w tym 73 127 kobiet.

Tabela 4. Bezrobotni według płci.

	2006 rok		2007 rok	
	w tysiącach	w %	w tysiącach zł	w %
Ogółem	9 789	100,00 %	8 291	100,00 %
Mężczyźni	4 127	42,16 %	3 393	40,92 %
Kobiety	5 662	57,84 %	4 898	59,08 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Jaśle

Od kilku lat sytuacja kobiet na rynku pracy jest trudniejsza niż mężczyzn. Kobiety stanowią ponad połowę bezrobotnych, większość z nich pozostaje bez pracy powyżej 12 miesięcy. Pracodawcy chętniej zatrudniają mężczyzn, gdyż postrzegają kobiety jako pracowników mniej dyspozycyjnych ze względu na pełnione przez nie role społeczne związane z wychowywaniem dzieci i prowadzeniem gospodarstwa domowego. Dla kobiet, które z reguły są bardziej wykształcone prawdopodobieństwo wyjścia z bezrobocia jest zdecydowanie mniejsze niż w przypadku mężczyzn. Kobiety ogólnie biorąc, lepiej są wykształcone, ale z reguły mniej zarabiają od mężczyzn, rzadziej znajdują pracę i częściej są narażone na jej utratę. W celu zmiany tych niekorzystnych tendencji ważnym jest przełamywanie takich praktyk wobec kobiet wchodzących na rynek pracy - absolwentek - oraz podtrzymanie aktywności kobiet i zapobieganie procesowi izolowania kobiet od środowiska pracy w okresie ich przymusowej nieaktywności zawodowej, a także wprowadzanie rozwiązań ułatwiających kobietom powrót do pracy.

Udział kobiet na rynku pracy jest istotny z wielu względów, stanowi źródło ich ekonomicznej niezależności, podstawę zabezpieczenia socjalnego (emerytury i świadczenia zdrowotne) oraz umożliwia społeczny i indywidualny rozwój. Praca zarobkowa kobiet wpływa na podział ról

i pozycję kobiety w rodzinie, dostarcza nie tylko dochodów, ale kształtuje też model życia rodziny, zwłaszcza dzieci.

Zmieniająca się sytuacja wymaga aby zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet podział ról był równy, z uwzględnieniem obustronnej odpowiedzialności za dostarczanie dochodów.

Bezrobotni z poszczególnych gmin powiatu

Tabela 5. Bezrobotni wg miast i gmin

Lp.	Miasto/gmina	2006				2007			
		Ogółem	w tym kobiety	z prawem do zasiłku	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	z prawem do zasiłku	w tym kobiety
1.	Miasto Jasło	3 023	1 750	232	90	2 599	1 524	361	181
2.	Brzyska	526	275	39	12	470	261	78	30
3.	Dębowiec	708	405	53	22	614	359	92	31
4.	Gmina Jasło	1 357	825	103	44	1 130	689	142	59
5.	Kolaczyce	930	545	64	19	775	457	102	36
6.	Krempna	221	106	28	6	180	98	29	7
7.	Nowy Żmigród	790	437	66	19	663	387	87	32
8.	Osiek Jasielski	434	225	37	8	401	217	70	17
9.	Skolyszyn	1 115	684	72	27	911	583	126	63
10.	Tarnowiec	685	410	53	11	548	323	89	35
RAZEM POWIAT		9 789	5 662	747	258	8 291	4 898	1 176	491

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Jasle.

Z doświadczeń pracowników gminnych ośrodków pomocy społecznej wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna – ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny, niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu i silnej frustracji, które powodują sięganie po alkohol, co wśród bezrobotnych staje się widocznym zjawiskiem. Z danych ops-ów wynika, że w latach 2006 – 2007 liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej z powodu bezrobocia utrzymywała się na podobnym poziomie. Poniższa tabela obrazuje ten proces.

Tabela 6. Bezrobotni – świadczeniobiorcy pomocy społecznej

GMINA	Bezrobocie	
	2006 r.	2007 r.
Kolaczyce	2 046	1 461
Brzyska	208	219
Skolyszyn	2 214	1 816
Nowy Żmigród	574	661
Osiek Jasielski	146	133
Krempna	99	76

Gmina Jasło	1 530	1 756
Miasto Jasło	2 293	2 138
Dębowiec	115	106
Tarnowiec	235	230

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej powiatu jasielskiego

Bezrobotni według wieku

Bezrobotni w powiecie jasielskim jak i w województwie podkarpackim charakteryzują się młodą strukturą wieku.

Na koniec grudnia 2006 oraz 2007 roku wśród bezrobotnych zarówno w powiecie jasielskim jak i w województwie podkarpackim najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat. Młodzi bezrobotni tj. osoby do 34 lat pozostają również najdłużej w ewidencjach urzędów pracy.

Tabela 7. Struktura bezrobotnych wg wieku

Gmina	Wiek bezrobotnych													
	2006 rok							2007 rok						
	do 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 59	60 - 64	Ogółem	do 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 59	60 - 64	Ogółem
Miasto Jasło	582	964	678	654	128	17	3023	444	817	567	627	126	18	2599
Brzyska	149	164	133	70	7	3	526	130	141	119	68	9	3	470
Dębowiec	181	243	147	110	23	4	708	136	195	154	103	23	3	614
Gmina Jasło	296	419	356	237	45	4	1357	201	331	316	233	46	3	1130
Kołaczyce	189	335	225	152	27	2	930	136	254	213	141	25	6	775
Krempna	70	51	43	52	5	0	221	47	45	42	38	8	0	180
Nowy Żmigród	213	243	182	131	20	1	790	166	205	144	126	21	1	663
Osiek Jasielski	123	147	89	66	9	0	434	115	133	78	66	8	1	401
Skolyszyn	253	365	287	180	29	1	1115	164	287	244	183	29	4	911
Tarnowiec	164	224	170	106	20	1	685	110	175	129	112	19	3	548
Ogółem	2220	3155	2310	1758	313	33	9789	1649	2583	2006	1697	314	42	8291

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Jaśle.

Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Zmiany związane z przemianami ustrojowymi spowodowały, że lepsze wykształcenie zaczęło przynosić wymierne korzyści. Jednak nawet bardzo dobre wykształcenie nie chroni przed bezrobociem.

W powiecie jasielskim w **roku 2006** najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 3 160 osób - 32,28 % ogółu bezrobotnych. Posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe 3 122 (31,89 %), policealne i średnie zawodowe 2 475 (25,28 %) oraz średnie ogólne – 542 (5,54 %) i wyższe 490 - 5,01 %.

Natomiast w województwie podkarpackim najliczniejszą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym – 49 192 oraz gimnazjalnym i poniżej - 38 657 bezrobotnych.

Wykształcenie wyższe wśród bezrobotnych posiadało 9 953, policealne i średnie zawodowe 35 390, a średnie ogólnokształcące 12 054 osób.

W roku 2007 najliczniejszą grupę bezrobotnych w powiecie jasielskim stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 2 567 osób – 30,96 % ogółu bezrobotnych. Posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe 2 567 (30,95 %), policealne i średnie zawodowe 2 192 (26,44 %) oraz wyższe 517 – 6,24 %.

Najmniejszy odsetek bezrobotnych to osoby z wykształceniem średnim ogólnym 449 osób – 5,41 %.

W województwie wśród ogółu bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające niskie kwalifikacje, wykształcenie zasadnicze zawodowe – 40 963 oraz gimnazjalne i poniżej – 33 449. Łącznie stanowili oni 58,9 % ogólnej liczby bezrobotnych.

Najmniej legitymowało się wykształceniem wyższym – 9 875 tj. 7,8 % ogółu, policealne i średnie zawodowe – 30 789, natomiast średnie ogólnokształcące – 11 284.

Tabela 8. Bezrobotni w powiecie jasielskim według poziomu wykształcenia.

	Wykształcenie bezrobotnych									
	wyższe		policealne i średnie zawodowe		średnie ogólne		zasadnicze zawodowe		gimnazjalne i poniżej	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ogółem	490	517	2475	2192	542	449	3122	2566	3160	2567
Mężczyźni	157	171	709	674	154	140	1546	1221	1561	1187
Kobiety	333	346	1766	1518	388	309	1576	1345	1599	1380

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Jaśle.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Wg stanu na 31 grudnia 2006 r. w powiecie jasielskim bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 m-cy stanowili łącznie 15 % ogółu bezrobotnych (w województwie 52,8 %), natomiast na bezrobociu powyżej 24 miesięcy 42 % (w województwie 38,0 %).

W powiecie w grupie bezrobotnych kobiet odpowiednio 16 %, powyżej 24 m-cy – 49 %.

W województwie 57,9 %, z tego 42,9 % powyżej 24 m-cy.

Na koniec grudnia 2007 roku w powiecie pozostający bez pracy powyżej 12 m-cy stanowili 11 % (w województwie 49,4 %), powyżej 24 m-cy 36 % (w województwie – 36,1 %). Natomiast w grupie kobiet bezrobotnych odpowiednio w powiecie 12 % i 46 % powyżej 24 m-cy. W województwie 55,5 %, z tego 41,4 % powyżej 24 m-cy.

Tabela 9. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy.

	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach											
	2006 rok						2007 rok					
	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	Pow. 24	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	Pow. 24
Ogółem	535	1319	1173	1159	1444	4159	718	1523	1140	1017	908	2985
Mężczyźni	358	777	515	523	560	1394	433	940	531	449	308	732
Kobiety	177	542	658	636	884	2765	285	583	609	568	600	2253

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Jaśle.

Na podstawie danych PUP w Jaśle można zauważyć, że bezrobocie w klasyfikacji bezrobocia wg czasu pozostawania bez pracy najczęściej występuje długotrwale bezrobocie. Na koniec roku 2006 powyżej 24 miesięcy poszukiwało zatrudnienia – 4159 bezrobotnych osób, w roku 2007 odpowiednio 2985.

Długotrwale bezrobocie częściej występuje wśród kobiet. Prawie połowa kobiet zarejestrowanych w PUP w Jaśle, w grudniu 2006 r. poszukiwała zatrudnienia powyżej 24 miesięcy. Dodatkowo bardziej narażone na ten rodzaj bezrobocia są osoby posiadające niskie kwalifikacje zawodowe.

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Jaśle w **2006 roku** odnotowano:

- 7 165 długotrwale bezrobotnych,
- 2 220 bezrobotnych do 25 r.ż.,
- 1 052 bezrobotnych powyżej 50 r.ż.,
- 2 506 bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych,
- 137 bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko do 7 r.ż.,
- 108 bezrobotnych niepełnosprawnych.

Wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie jasielskim w **roku 2007** sytuacja przedstawiała się następująco:

- 5 518 długotrwale bezrobotnych,
- 1 649 bezrobotnych do 25 r.ż.,
- 1 100 bezrobotnych powyżej 50 r.ż.,
- 1 908 bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych,
- 116 bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko do 7 r.ż.,
- 125 bezrobotnych niepełnosprawnych.

Rok 2006

	długotrwale bezrobotni	do 25 r. ż.	powyżej 50 r. ż.	bez kwalifikacji zawodowych	samotnie wychowujący dziecko do 7 r. ż.	niepełnosprawni
Ogółem	7165	2220	1052	2506	137	108
Mężczyźni	2786	923	603	1040	20	53
Kobiety	4379	1297	449	1466	117	55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Jaśle.

Rok 2007

	długotrwale bezrobotni	do 25 r. ż.	powyżej 50 r. ż.	bez kwalifikacji zawodowych	samotnie wychowujący dziecko do 7 r. ż.	niepełnosprawni
Ogółem	5518	1649	1100	1908	116	125
Mężczyźni	1907	712	617	685	16	71
Kobiety	3611	937	483	1223	100	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Jaśle.

Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

W roku 2006 na terenie powiatu jasielskiego w ramach prac interwencyjnych zatrudniono 236 bezrobotnych, w 2007 roku 178.

Dotacje na podjęcie działalności gospodarczej otrzymało w roku 2006 – 127 bezrobotnych, natomiast w roku 2007 – 117, z kolei refundacje kosztów zatrudnienia bezrobotnego otrzymało 273 pracodawców w roku 2006, natomiast rok później 348.

W roku 2006 na szkolenia zostało skierowanych 427 osób, natomiast w roku 2007 już 681, w 2006 roku staż rozpoczęło 400 osób, w kolejnym roku 411.

Na przygotowanie zawodowe w roku 2006 w miejscu pracy PUP w Jasle skierował 200 osób, a w 2007 roku 328 osób bezrobotnych.

Prace społecznie użyteczne w 2006 roku wykonywało 198 osób, zaś w roku 2007 skierowano na nie 204 bezrobotnych.

1.3.2. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych problemów społecznych w Polsce.

Wg ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczonego przez zespół d/s orzekania o niepełnosprawności, lekarzy orzeczników ZUS, KRUS, jak również inne osoby, z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego uzyskanymi dzięki Narodowemu Spisowi Powszechnemu, w 2002 roku liczba osób niepełnosprawnych w Polsce wynosiła 5 456,7 tys., co stanowiło 14,3% ogółu ludności kraju. Oznacza to, że co 7 mieszkaniec Polski był osobą niepełnosprawną.

Na terenie naszego powiatu osoby niepełnosprawne stanowią znaczny odsetek, szacuje się, że mieszka tu 13,8 tys. osób niepełnosprawnych, co stanowi 12 % ogółu mieszkańców powiatu.

Tabela 10. Niepełnosprawni – świadczeniobiorcy pomocy społecznej

GMINA	Niepełnosprawność	
	2006 r.	2007 r.
Kolaczyce	493	567
Brzyska	43	47
Skołyszyn	268	191
Nowy Żmigród	116	91
Osiek Jasielski	75	80
Krempna	52	57
Gmina Jasło	580	582
Miasto Jasło	1068	1053
Dębowiec	121	91
Tarnowiec	66	75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej powiatu jasielskiego

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle jest jednostką samorządową powiatu jasielskiego, działającą na zasadach jednostki budżetowej.

Zespół realizuje zadania z zakresu administracji rządowej określone ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz.92).

Powiatowe zespoły orzekają na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo, za jego zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej.

W orzeczeniu powiatowego zespołu, poza ustaleniem niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, powinny być zawarte wskazania dotyczące w szczególności:

- 1) odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- 2) szkolenia, w tym specjalistycznego,
- 3) zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- 4) uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- 5) konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- 6) korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- 7) konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- 8) konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Ponadto powiatowe zespoły wydają legitymacje osób niepełnosprawnych oraz informują strony o obowiązujących przepisach z zakresu orzekania o niepełnosprawności.

Według informacji przekazanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle, poziom niepełnosprawności w powiecie przedstawia się następująco:

Tabela 11. Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16-tego roku życia) wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle w latach 2004-2007

Lp.	Rok	Ilość wydanych orzeczeń	Płeć		Wykształcenie				Zatrudnienie	
			K	M	Podstawowe	Zawodowe	Średnie	Wyższe	Tak	Nie
1.	2004	1126	497	629	451	378	266	31	207	919
2.	2005	1311	609	702	479	433	337	62	265	1046
3.	2006	1452	687	765	538	492	353	69	314	1138
4.	2007	1530	757	773	525	468	428	86	345	1183

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle

Tabela 12. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci przed 16-tym rokiem życia) wydanych w latach 2004-2007

Lp.	Rok	Ilość wydanych orzeczeń	Płeć	
			K	M
1.	2004	583	229	354
2.	2005	625	260	365
3.	2006	720	268	452
4.	2007	699	283	416

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle

Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku i płci wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle w latach 2004-2007

2004 rok

Tabela 13. Osoby przed 16 rokiem życia

L.p.	Przyczyny niepełnosprawności	Łączna liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3 lat	od 4-7 lat	od 8-16 lat	K	M
1.	01 - U	41	6	4	31	15	26
2.	02 - P	7	0	0	7	2	5
3.	03 - L	22	6	5	11	7	15
4.	04 - O	60	4	22	34	23	37
5.	05 - R	54	8	7	39	30	24
6.	06 - E	41	2	9	30	20	21
7.	07 - S	238	27	72	139	85	153
8.	08 - T	9	3	1	5	3	6
9.	09 - M	16	5	4	7	4	12
10.	10 - N	52	16	10	26	20	32
11.	11 - I	43	7	16	20	20	23
	RAZEM	583	84	150	349	229	354

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle

Objaśnienia :

01 - U - upośledzenia umysłowe,

02 - P - choroby psychiczne,

03 - L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,

04 - O - choroby narządu wzroku,

05 - R - upośledzenia narządu ruchu,

06 - E - epilepsja,

07 - S - choroby układów oddechowego i krążenia,

08 - T - choroby układu pokarmowego,

09 - M - choroby układu moczowo - płciowego,

10 - N - choroby neurologiczne,

11 - I - inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego

2005 rok

Tabela 14. Osoby przed 16 rokiem życia

L.p.	Przyczyny niepełnosprawności	Łączna liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3 lat	od 4-7 lat	od 8-16 lat	K	M
1.	01 - U	44	8	6	30	12	32
2.	02 - P	7	0	0	7	0	7
3.	03 - L	33	9	3	21	12	21
4.	04 - O	56	5	12	39	25	31
5.	05 - R	54	11	6	37	34	20
6.	06 - E	39	2	11	26	21	18
7.	07 - S	264	39	70	155	96	168
8.	08 - T	14	2	4	8	6	8
9.	09 - M	17	1	3	13	9	8
10.	10 - N	47	18	8	21	21	26
11.	11 - I	50	9	10	31	24	26
	RAZEM	625	104	133	388	260	365

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle

2006 rok

Tabela 15. Osoby przed 16 rokiem życia

L.p.	Przyczyny niepełnosprawności	Łączna liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3 lat	od 4-7 lat	od 8-16 lat	K	M
1.	01 - U	49	5	11	33	13	36
2.	02 - P	15	1	2	12	6	9
3.	03 - L	27	8	4	15	10	17
4.	04 - O	59	4	14	41	26	33
5.	05 - R	52	7	9	36	29	23
6.	06 - E	56	2	13	41	19	37
7.	07 - S	308	36	73	199	111	197
8.	08 - T	16	1	6	9	5	11
9.	09 - M	19	7	1	11	4	15
10.	10 - N	59	12	16	31	20	39
11.	11 - I	60	6	17	37	25	35
RAZEM		720	89	166	465	268	452

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle

2007 rok

Tabela 16. Osoby przed 16 rokiem życia

L.p.	Przyczyny niepełnosprawności	Łączna liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3 lat	od 4-7 lat	od 8-16 lat	K	M
1.	01 - U	57	8	10	39	16	41
2.	02 - P	12	0	0	12	4	8
3.	03 - L	34	6	10	18	15	19
4.	04 - O	56	6	22	28	24	32
5.	05 - R	44	13	5	26	21	23
6.	06 - E	44	2	9	33	21	23
7.	07 - S	288	56	70	162	110	178
8.	08 - T	15	3	4	8	5	10
9.	09 - M	26	7	4	15	11	15
10.	10 - N	66	22	13	31	31	35
11.	11 - I	57	17	12	28	25	32
RAZEM		699	140	159	400	283	416

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle

2005 rok

Tabela 17. Osoby powyżej 16 roku życia

Lp	Symbol	Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć		Wykształcenie					Zatrudnienie	
		Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Razem	16 - 25	26 - 40	41 - 60	60 i więcej	K	M	mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	TAK	NIE
1.	01 - U	9	26	2	37	25	6	5	1	15	22	3	27	6	1	0	0	37
2.	02 - P	13	97	34	144	23	47	64	10	55	89	3	50	65	20	6	8	136
3.	03 - L	3	36	85	124	8	6	24	86	60	64	2	73	26	18	5	12	112
4.	04 - O	4	8	12	24	10	4	9	1	12	12	0	10	9	4	1	6	18
5.	05 - R	32	164	259	455	62	79	229	85	230	225	2	104	179	142	28	158	297
6.	06 - E	0	51	5	56	24	13	16	3	24	32	0	25	17	14	0	6	50
7.	07 - S	33	108	77	218	47	25	93	53	84	134	2	78	57	70	11	40	178
8.	08 - T	25	12	9	46	11	6	14	15	20	26	0	20	10	14	2	4	42
9.	09 - M	20	11	2	33	5	3	15	10	20	13	0	11	12	7	3	2	31
10.	10 - N	11	22	14	47	7	13	16	11	21	26	0	14	20	12	1	8	39
11.	11 - I	36	68	23	127	26	15	56	30	68	59	0	55	32	35	5	21	106
RAZEM		186	603	522	1311	248	217	541	305	609	702	12	467	433	337	62	265	1046

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jasle

2006 rok

Tabela 18. Osoby powyżej 16 roku życia

Lp.	Symbol	Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć		Wykształcenie					Zatrudnienie	
		Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Razem	16 - 25	26 - 40	41 - 60	60 i więcej	K	M	mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	TAK	NIE
1.	01 - U	5	24	3	32	22	4	6	0	16	16	1	22	9	0	0	1	31
2.	02 - P	11	119	36	166	43	41	68	14	70	96	5	68	67	22	4	7	159
3.	03 - L	9	37	94	140	8	5	28	99	81	59	5	74	26	31	4	16	124
4.	04 - O	4	18	15	37	9	9	12	7	16	21	0	18	12	6	1	7	30
5.	05 - R	70	183	245	498	52	104	260	82	246	252	8	118	198	146	28	177	321
6.	06 - E	2	45	6	53	35	12	6	0	17	36	1	25	14	11	2	10	43
7.	07 - S	40	135	56	231	66	20	92	53	87	144	2	86	73	60	10	47	184
8.	08 - T	21	10	7	38	6	5	18	9	12	26	0	12	15	10	1	3	35
9.	09 - M	12	13	4	29	9	3	15	2	15	14	0	6	12	9	2	6	23
10.	10 - N	18	35	6	59	18	6	26	9	21	38	0	23	21	12	3	9	50
11.	11 - I	52	87	30	169	33	19	84	33	106	63	0	64	45	46	14	31	138
RAZEM		244	706	502	1452	301	228	615	308	687	765	22	516	492	353	69	314	1138

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jasle

Rzeczywista liczba osób niepełnosprawnych jest większa ponieważ powyższe dane nie uwzględniają orzeczeń wydanych przez ZUS, KRUS, MON, MSWiA.

Skutki niepełnosprawności

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno – zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka, to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością. Z drugiej strony przyczyną jest ograniczenie dochodów – utrata pracy i renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowania przez innych członków rodziny zobowiązanych do świadczeń opiekuńczych. Na tę sytuację niekorzystnie mogą także wpływać dodatkowe czynniki i uwarunkowania, które czynią życie tych rodzin szczególnie trudnym. Chodzi tu między innymi o następujące elementy:

- wcześniejsza trudna sytuacja bytowa, na przykład brak podstawowego standardu wyposażenia w sprzęt gospodarstwa domowego (brak podstawowych mebli, pralki, lodówki, itp.),
- wysoki poziom wydatków, gdy więcej niż jedna osoba wymaga działań opiekuńczo – leczniczo – rehabilitacyjnych,
- niezaradność życiowa członków rodziny, nieumiejętność gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi.

Dotknięcie jednego z członków rodziny niepełnosprawnością stanowi sytuację kryzysową. Obserwacje pracowników PCPR w Jasle pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób jest trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami protezowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitacją. Dużym problemem są także bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości. Na tej płaszczyźnie widać niedoinwestowanie poradni specjalistycznych i specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych.

Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wynikają z trudności w akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz braku zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Od początku 1999 roku powiat realizuje nowe zadania, które związane są między innymi ze środowiskiem osób niepełnosprawnych.

Na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92), powiat udziela pomocy swoim niepełnosprawnym mieszkańcom. Jest to pomoc w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez wyrabianie zaradności osobistej, pobudzenie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej, również przez wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych. Podstawowymi formami aktywności wspomagającymi proces rehabilitacji społecznej i zawodowej jest uczestnictwo niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych i warsztatach terapii zajęciowej.

W ramach **rehabilitacji społecznej** środki PFRON powiat przeznacza na dofinansowanie:

- a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- e) rehabilitacji dzieci i młodzieży,
- f) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

W ramach **rehabilitacji zawodowej** środki PFRON powiat wydatkuje na:

- a) szkolenia i przekwalifikowanie zawodowe osób niepełnosprawnych,
- b) pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne,
- c) zwrot kosztów wynagrodzenia osoby niepełnosprawnej oraz składek na ubezpieczenie społeczne
- d) udzielanie pomocy w zakresie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego.

W 1999 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle rozpoczęło realizację dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej oraz zawodowej dla osób niepełnosprawnych z terenu powiatu. Środki wykorzystane były na:

- turnusy rehabilitacyjne

Tabela 19. Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych w roku 2006 i 2007 ze środków PFRON w tys. zł.

Wnioskodawcy	Środki wykorzystane		Liczba osób objętych dofinansowaniem	
	2006	2007	2006	2007
Osoby dorosłe niepełnosprawne	195 522	179 976	315	274
Opiekunowie dorosłych osób niepełnosprawnych	15 889	15 433	35	33
Dzieci i młodzież niepełnosprawna	49 739	43 496	72	61
Opiekunowie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	23 118	20 426	51	43
Dorośli niepełnosprawni zatrudnieni w zakładach pracy chronionej	4 532	5 199	10	11
RAZEM	288 800	264 530	483	422

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Jasle

- likwidację barier architektonicznych i technicznych

Tabela 20. Realizacja likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych

Osoby niepełnosprawne	Rok 2006	Rok 2007
Dorośli	33	39
Dzieci i młodzież	6	7
Mieszkańcy wsi	25	28

Rodzaj barier	Wykorzystane środki w roku 2006 (w tys. zł)	Wykorzystane środki w roku 2007 (w tys. zł)
Architektoniczne	142 904	223 867
W komunikowaniu się	6 573	5 177
Techniczne	30 733	46 381

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Jasle

- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze

Tabela 21. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze

Wnioskodawcy	Środki wykorzystane w tys. zł		Liczba osób objętych dofinansowaniem	
	2006	2007	2006	2007
Dorośle osoby niepełnosprawne	532 478	436 331	887	1 013
Dzieci i młodzież niepełnosprawna	153 904	131 155	229	224
RAZEM	686 382	567 486	1 116	1 237

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Jaśle

Doświadczenia w pracy na rzecz osób niepełnosprawnych przybliżyły problematykę i specyfikę tej grupy, a ich oczekiwania i możliwości pokazały rozmiar potrzeb tego środowiska. Obserwuje się znaczny wzrost zainteresowania proponowanymi formami rehabilitacji społecznej.

Warsztat Terapii Zajęciowej

Organem prowadzącym WTZ w Jaśle jest Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Jaśle.

Warsztat został utworzony w 1999 r. i działa na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92), rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. Nr 63, poz. 587) oraz regulaminu organizacyjnego.

Warsztat jest placówką pobytu dziennego, w której czas trwania zajęć wynosi nie więcej niż 7 godzin dziennie i 35 godzin tygodniowo.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Jaśle przeznaczony jest dla 40 osób z upośledzeniem umysłowym, wszyscy uczestnicy zajęć posiadają ważne orzeczenia o niepełnosprawności, zawierające wskazania do udziału w zajęciach WTZ.

Organ prowadzący zapewnia codzienny dowóz na zajęcia wszystkim uczestnikom WTZ.

Zgodnie z w/cyt rozporządzeniem pracowników Warsztatu zapewnia organ prowadzący.

Rehabilitacja zawodowa

Tabela 22. Pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej w latach 2006-2007

Lp.	Zadanie	Liczba osób		Środki wykorzystane	
		2006	2007	2006	2007
1.	Zobowiązanie dotyczące refundacji wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne	0	0	0	0
2.	Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych	1	3	2 283	5 909
3.	Pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej	0	0	0	0
Razem		1	3	2 283	5 909

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Jaśle

Bezrobocie niepełnosprawnych w powiecie jasielskim oraz możliwości na rynku pracy.

Sytuacja na rynku pracy osób niepełnosprawnych jest dość trudna. Na koniec 2006 roku w województwie podkarpackim liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych wyniosła 2 808 oraz 1 458 poszukujących pracy. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych w powiecie jasielskim wyniosła 108, natomiast w 2007 roku 125 bezrobotnych niepełnosprawnych.

Oprócz pracy na otwartym rynku pracy, osoby niepełnosprawne mogą podjąć zatrudnienie w zakładach pracy chronionej – na terenie naszego powiatu funkcjonuje 8 takich zakładów.

Osoby, które z uwagi na swoje dysfunkcje, nie mają szans na zatrudnienie na otwartym rynku pracy, mogą podjąć zatrudnienie w zakładach aktywności zawodowej. Zakład aktywności zawodowej prowadzi rehabilitację zawodową i społeczną zatrudnionych osób niepełnosprawnych w takim stopniu, aby przygotować zatrudnione w nim osoby do podjęcia przez nich, w przyszłości, zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Na terenie województwa podkarpackiego funkcjonuje 6 zaz-ów, na terenie powiatu jasielskiego zaz nie funkcjonuje.

Kształcenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Powiat jasielski dysponuje dobrym zapleczem edukacyjnym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Potrzeby w zakresie kształcenia dzieci i młodzieży niepełnosprawnej stale rosną. W tym zakresie niezbędne jest doposażanie szkół w specjalistyczny sprzęt do likwidacji barier funkcjonalnych, jak również sprzęt rehabilitacyjny. Wśród szkół ponadgimnazjalnych, w których kształci się młodzież niepełnosprawna należy wymienić: Zasadniczą Szkołę Zawodową Specjalną w Zespole Szkół Nr 2 w Jaśle, Technikum Integracyjne i Integracyjne Liceum Profilowane w Zespole Szkół Nr 4 w Jaśle. Od 1 września 2008 r. przy Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym w Jaśle funkcjonuje Szkoła Przysposabiająca do Pracy, która kształci osoby z upośledzeniem umysłowym umiarkowanym i znacznym. W ramach zajęć uczniowie zgodnie ze swymi specyficznymi potrzebami i możliwościami mogą nabywać umiejętności do wykonywania prac porządkowych, rękodzieła artystycznego oraz prac w gospodarstwie domowym. Łącznie we wszystkich typach szkół na terenie powiatu jasielskiego uczy się 185 uczniów niepełnosprawnych.

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku.

Wzrastające zainteresowanie problematyką starości wiąże się z demograficznym faktem postępującego w coraz szybszym, tempie starzenia się społeczeństw. Znaczenia nabiera pogląd, że starość stanowi tak samo istotny etap życia, jak każdy inny. Poprawienie się warunków bytowych prowadzi do coraz dłuższego życia. Ludzie w starszym wieku jak również niepełnosprawni wymagają specyficznych form pomocy, których celem jest jak najdłuższe utrzymanie ich we własnym środowisku rodzinnym i sąsiedzkim. Zapewnienie im dostępności pomocy społecznej jest bardzo istotne. Osoby niepełnosprawne i w podeszłym wieku korzystają z pomocy finansowej, rzeczowej, wsparcia w działaniach, a także poradnictwa w załatwianiu codziennych spraw.

Uwzględniając potrzeby tej grupy osób, świadczone są usługi opiekuńcze w środowisku zamieszkania, które umożliwiają podtrzymywanie sprawności ruchowej, intelektualnej, a także aktywność społeczną.

W powiecie jasielskim funkcjonują 2 dzienne ośrodki wsparcia - środowiskowe domy samopomocy. Ośrodki wsparcia zapewniają bezpieczne i godne spędzenie czasu, rehabilitację oraz rozwijają kontakty ze środowiskiem.

1.3.3. Patologie społeczne

1. Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić – jest to definicja Anny Lipowskiej – Deutsch. Terminem tym określa się również fizyczne, psychiczne i seksualne maltretowanie dziecka, maltretowanie lub zaniedbywanie osób starszych, przemoc między rodzeństwem, maltretowanie rodzica przez dzieci (Biuro ONZ w Wiedniu 1993r.).

Przemoc jest więc każdym zachowaniem, które nas poniża, narusza nasze prawa i powoduje psychiczne lub fizyczne cierpienia. Należy zwalczać panujący stereotyp, iż przemoc musi wiązać się z fizycznymi obrażeniami.

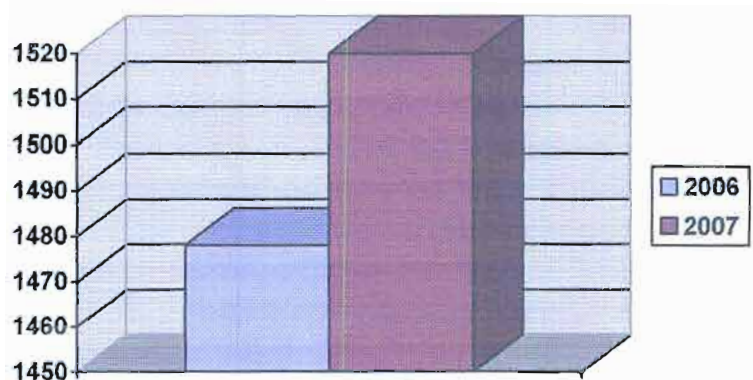
Rodzaje przemocy:

- ⇒ **Przemoc fizyczna** – jest to każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu i/lub fizycznych obrażeń.
- ⇒ **Przemoc psychiczna** – jest to agresywne zachowanie (zwykle werbalne) wywołujące emocjonalny ból lub cierpienie, które ma na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia. Ta przemoc najczęściej przyjmuje formę ataków werbalnych, godzących w poczucie własnej wartości ofiary przemocy.
- ⇒ **Przemoc seksualna** – jest to wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, krytyka zachowań seksualnych, itp.
- ⇒ **Bezprawne ograniczenie wolności** – występuje wówczas, kiedy jedna osoba zabrania drugiej wychodzić np. z domu, z łazienki, itp.
- ⇒ **Przemoc ekonomiczna** – polega na uniemożliwianiu drugiej osobie dostępu do rodzinnych środków finansowych, bądź na rekwirowaniu zarobionych przez daną osobę pieniędzy, jak również na zabranianiu podjęcia pracy zarobkowej.

Przemoc człowieka wobec człowieka jest jednym z najbardziej niepokojących współcześnie zjawisk i mechanizmów regulujących stosunki międzyludzkie w różnych grupach, instytucjach, środowiskach i układach społecznych. Szczególnie niepokoi zjawisko przemocy w najbliższym otoczeniu człowieka – w gronie najbliższych osób, w rodzinie, w domu. Problem ten na szczęście coraz bardziej istnieje w świadomości społecznej.

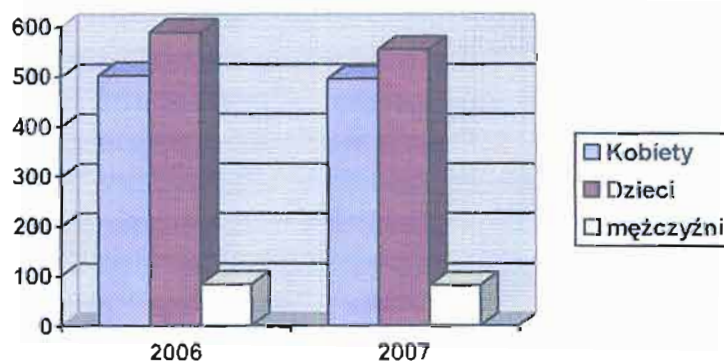
Istnieje potrzeba tworzenia systemów pomocy rodzinie, gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Z danych udostępnionych przez Komendę Policji w Jasle wynika, iż w roku 2006 przeprowadzono 1478 interwencji dotyczących przemocy w rodzinie, natomiast w roku 2007 liczba przeprowadzonych interwencji wyniosła już 1520.

Liczba osób, do których kierowana jest najczęściej przemoc (dane z Niebieskich Kart) wynosi odpowiednio.

	2006 rok	2007 rok
kobiety	503	496
dzieci	590	556
mężczyźni	84	82

Dane te nie oddają pełnego obrazu zjawiska przemocy - dom, który powinien stanowić schronienie i miejsce bezpieczeństwa dla członków rodziny, staje się miejscem zagrażającym, raniącym. Jak wynika z przedstawionych danych, zjawisko to staje się problemem wielu osób i rodzin.

W powiecie jasielskim nie było odnotowanych przypadków przemocy, gdzie sprawca ukierunkowałby swoje działania wyłącznie w stronę dzieci. W toku postępowań z art. 207 kk (tj. znęcania) prowadzonych przeciwko sprawcy przemocy domowej, jak również interwencji domowych zgłaszanych najczęściej przez kobiety, osobami uwikłanymi i dotkniętymi przemocą są jednocześnie dzieci. Dziecko będąc świadkiem przemocy stosowanej przez członków rodziny również doświadcza tej przemocy. Istnieje zapewne w wielu rodzinach zaniedbanie dziecka – to przecież również forma przemocy. Niezaspokajanie potrzeb dziecka, niezbędnych dla jego prawidłowego rozwoju, obejmuje zarówno jego sferę psychiczną jak i fizyczną. Niesie to za sobą skutki, które są widoczne zarówno w procesie nauki jak i w relacjach między rówieśnikami.

Analizując dane przedstawione z kolei przez ośrodki pomocy społecznej powiatu jasielskiego warto zwrócić uwagę, iż problem przemocy najczęściej odnotowany był na terenie Miasta Jasła

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle w swoich statystykach posiada następujące dane:

- liczba udzielonych porad i konsultacji osobom uzależnionym, osobom współuzależnionym i ofiarom przemocy domowej w roku 2006 wyniosła 207, natomiast w roku 2007 już 479,
- liczba działań podejmowanych w zakresie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w roku 2006 wyniosła 20, zaś w roku 2007 wyniosła 37,
- ilość interwencji środowiskowych w roku 2006 wyniosła 6, a w roku 2007 już 16.

2. Alkoholizm

Podobnie jak w całym kraju, także na terenie powiatu jasielskiego, alkoholizm stanowi jeden z głównych problemów społecznych. Obejmuje swoim zasięgiem wszystkie grupy wiekowe i zawodowe. Niepokojącym zjawiskiem jest systematyczne obniżanie się granicy wieku osób uzależnionych od alkoholu i jego wszechobecność na wszelkiego rodzaju imprezach i uroczystościach. Znaczący wpływ na zjawisko alkoholizmu mają przemiany społeczno-gospodarcze. Bezrobocie i związane z nim postępujące ubożenie społeczeństwa powodują, że alkohol dla wielu jest ucieczką przed bieżącymi problemami. Jak wynika z licznych badań spadek dochodów również przyczynia się do wzrostu spożycia alkoholu. Na skalę przestępczości i demoralizacji nieletnich duży wpływ ma trudna sytuacja ekonomiczna wielu rodzin, brak właściwej opieki nad dziećmi ze strony rodziców oraz zjawiska patologiczne w rodzinach. Wyraźnie widoczne jest zjawisko podejmowania działalności przestępczej przez dzieci z rodzin, gdzie występuje alkoholizm lub przestępstwa popełniało starsze rodzeństwo. Negatywnie na proces wychowawczy oddziałuje także przekonanie nieletnich o bezkarności za popełnione czyny. W zestawieniu z ilością sprawców przestępstw, Sąd Rodzinny sporadycznie orzeka umieszczenie nieletnich w placówkach resocjalizacyjnych ze względu na brak miejsc w takich formach opieki. Umieszczanie nieletnich zdemoralizowanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych staje się kolejną okazją do popełniania przez nich czynów karalnych, gdyż są to placówki o charakterze otwartym.

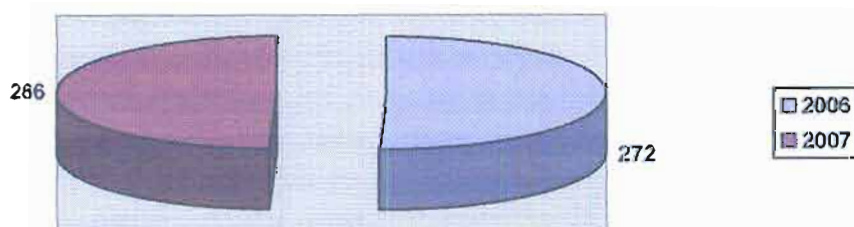
W ramach działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży podczas prowadzonych spotkań i prelekcji rozdawane są materiały informacyjno - ostrzegawcze w formie ulotek, opisujące zagrożenie jakie niesie uzależnienie od tego typu środków, a także aspekty prawne tego zjawiska.

Na terenie powiatu realizowany jest przez Komendę Powiatową Policji w Jaśle, Młodzieżowy Dom Kultury w Jaśle i Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Jaśle pod patronatem Starosty Jasielskiego program „Bezpieczni przez cały rok”. Celem programu adresowanego do młodzieży gimnazjalnej jest:

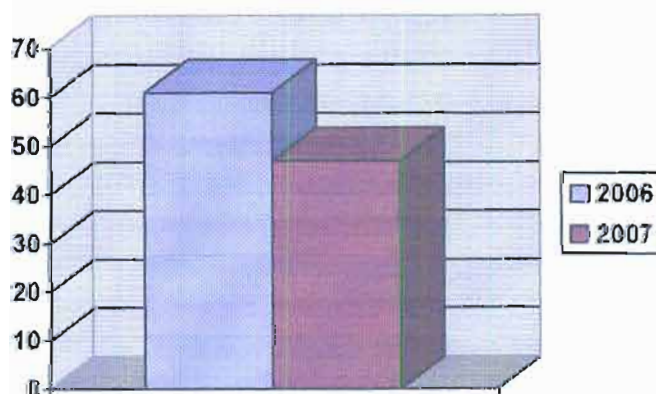
- upowszechnienie działań profilaktycznych wśród gimnazjalistów powiatu jasielskiego,
- ograniczenie zjawisk patologicznych występujących w środowisku szkolnym,
- promowanie zdrowego trybu życia w społeczności lokalnej,
- ugruntowanie roli Młodzieżowego Domu Kultury jako lidera w prowadzonej edukacji kulturowej i profilaktycznej w regionie.

Przepisy o samorządzie lokalnym stanowią, iż obowiązki związane z zapewnieniem porządku publicznego należą do zadań własnych właściwych terytorialnie władz lokalnych. Wiadomo jednak, iż zapewnienie "bezpieczeństwa" rozumianego najczęściej jako stan braku zagrożenia, czy też pewien stan pewności i spokoju musi odbywać się w oparciu o ścisłą współpracę i koordynację działań podległych służb, które posiadają właściwe kompetencje do realizacji zadań o takim charakterze, w tym przede wszystkim z Policją. Z uwagi na to współpraca szczebla lokalnego z KPP i jednostkami podległymi odbywa się w oparciu o przyjęte programy bezpieczeństwa, podpisane porozumienia, a także w oparciu o współdziałanie w ramach lokalnych komisji bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Współpraca międzyinstytucjonalna w obszarze oddziaływań zapobiegawczych polega najczęściej na wymianie wiedzy oraz doświadczeń posiadanych przez specjalistów, wspólnej realizacji programów, akcji oraz innych inicjatyw profilaktycznych. W realizacji zadań prewencyjnych na bieżąco prowadzona jest współpraca z Urzędem Miasta Jasła, Starostwem Powiatowym, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Jasle, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Jasle, Strażą Miejską w Jasle, Młodzieżowym Domem Kultury w Jasle, Jasielskim Domem Kultury, Jasielskim Klubem Motorowym i Ratownictwa Drogowego, Zarządem Rejonowym PCK, Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Jasle, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jasle, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Jasle, które stały się stałymi partnerami w organizacji działań profilaktycznych. Ilość osób zatrzymanych w stanie nietrzeźwym, z powodu awantur domowych wywołanych przez osoby będące pod wpływem alkoholu w latach 2006-2007 wygląda następująco: 272 / 266.

Komenda Powiatowa Policji w Jasle w roku 2006 zatrzymała 61 nieletnich będących w stanie nietrzeźwości, natomiast w 2007 roku – 47.

Narastający problem alkoholizmu zarówno dorosłych jak i dzieci, obniżający się wiek młodzieży popadającej w konflikt z prawem, powiększająca się skala dziedziczenia biedy, narkomania oraz problem bezrobocia są głównymi powodami coraz częstszego korzystania przez mieszkańców powiatu ze wsparcia pomocy społecznej.

Skalę problemu alkoholizmu na terenie gmin powiatu jasielskiego, przedstawioną przez ośrodki pomocy społecznej obrazuje poniższa tabela:

Tabela 23. Skala problemu alkoholizmu na terenie gmin powiatu jasielskiego

GMINA	Alkoholizm	
	2006 r.	2007 r.
Kolaczyce	63	63
Brzyska	3	3
Skołyszyn	45	22
Nowy Żmigród	15	6
Osiek Jasielski	16	14
Krempna	16	20
Gmina Jasło	12	15
Miasto Jasło	156	105
Dębowiec	13	10
Tarnowiec	15	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej w powiecie jasielskim

3. Narkomania

Pod pojęciem narkomanii wśród nieletnich najczęściej rozumiemy zażywanie różnego rodzaju środków odurzających oraz wszelkich z tym zjawiskiem związanych problemów zdrowotnych i społecznych. Biorąc pod uwagę fakt rejestrowania przez policję tylko tych zjawisk, które mają oparcie w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii należałoby stwierdzić spadek przestępstw związanych z działaniem cytowanej ustawy. Rejestracji podlega tylko fakt posiadania przez nieletniego takiej ilości narkotyku, która może służyć do jego rozprowadzania lub fakt produkcji i dystrybucji środków odurzających.

Należy jednoznacznie podkreślić, że na terenie powiatu jasielskiego nie przeprowadzono żadnych poważnych badań dotyczących problemu narkomanii wśród nieletnich, które pozwoliłyby zdiagnozować problem i podjąć działania profilaktyczne adresowane do tych środowisk, które są najbardziej zagrożone narkomanią.

Tabela 24. Skala problemu narkomanii na terenie gmin powiatu jasielskiego

GMINA	Narkomania	
	2006 r.	2007 r.
Kolaczyce	0	0
Brzyska	0	0
Skołyszyn	0	0
Nowy Żmigród	4	5
Osiek Jasielski	0	0
Krempna	0	0
Gmina Jasło	0	0
Miasto Jasło	3	6
Dębowiec	0	0
Tarnowiec	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej w powiecie jasielskim

Powyższe dane ilustrujące problem narkomanii, prowadzą do postawienia wniosku, iż na terenie powiatu jasielskiego zjawisko to występuje w niewielkiej skali.

4. Przestępczość

Problem przestępczości nieletnich jest zjawiskiem, które jest w polu zainteresowania zarówno policji, sądów rodzinnych, pedagogów, a także rodziców. Zjawisko to jest dużym problemem społecznym o różnej etiologii. W literaturze i opracowaniach dotyczących problematyki przestępczości wśród nieletnich i młodocianych za główne podłoże czynów przestępczych uznaje się alkohol, narkotyki i w ostatnim okresie czasu postępującą biedę w rodzinach sprawców. Można stwierdzić, że podstawowymi problemami, które rzutują na zjawisko przestępczości wśród nieletnich są:

- niewydolność wychowawcza rodziców,
- niezaspokojenie podstawowych potrzeb dzieci (egzystencjalnych, psychicznych, emocjonalnych),
- niepowodzenia szkolne, konflikty z rówieśnikami, rodzicami,
- zagrożenia wynikające z alkoholizmu w rodzinach,
- przynależność do nieformalnych grup młodzieżowych,
- mała ilość instytucji zapewniających organizację wolnego czasu dla dzieci i młodzieży,
- negatywny wpływ mediów na kształtowanie postaw dzieci i młodzieży,
- długi czas oczekiwania na umieszczenie w placówkach resocjalizacyjnych i wzrastające poczucie bezkarności sprawców przestępstw.

Tabela 25. Statystyki Sądu Rejonowego w Jaśle

Rodzaj sprawy	2006	2007
Ilość osób nieletnich pod dozorem kuratora sądowego	102	126
Ilość osób, którym ograniczono prawa rodzicielskie	60	56
Ilość osób, które zostały pozbawione praw rodzicielskich	6	7
Liczba wydanych postanowień dotyczących umieszczenia w placówkach resocjalizacyjnych	17	4
Ilość spraw dotyczących nieletnich	180	171

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Sądu Rejonowego w Jaśle

Występowanie przestępczości na terenie powiatu jasielskiego według danych z Komendy Powiatowej Policji w Jaśle, wygląda następująco:

Tabela 26. Kategorie przestępstw na terenie powiatu jasielskiego

Kategoria przestępstwa	2006	2007
Przeciwko mieniu	647	659
Drogowe	530	418
Gospodarcze	106	140
Przeciwko zdrowiu i życiu	46	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KPP w Jaśle

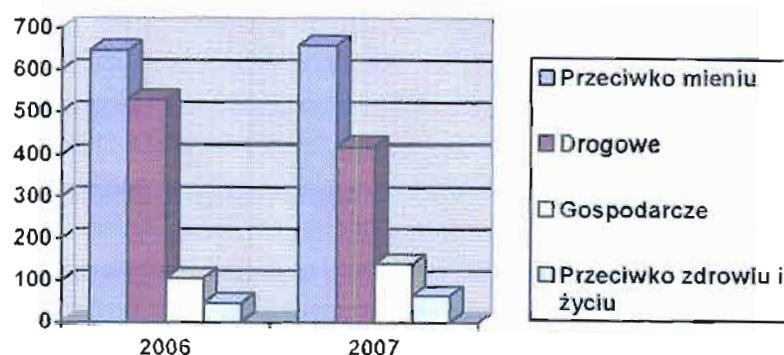
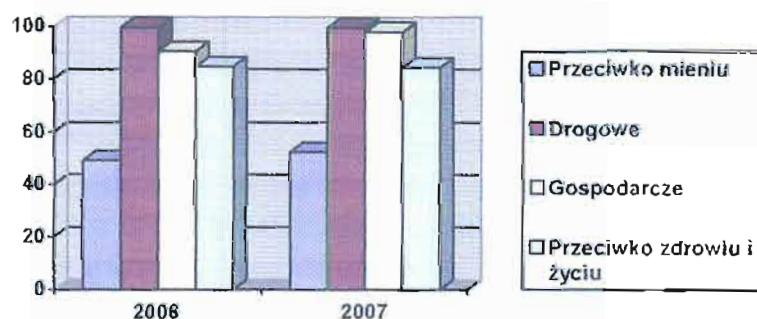

Tabela 27. Wskaźnik wykrywalności przestępstw na terenie powiatu jasielskiego

Kategoria przestępstwa	2006 /%/	2007 /%/
Przeciwno mieniu	49,0	52,2
Drogowe	99,6	99,5
Gospodarcze	90,6	97,9
Przeciwno zdrowiu i życiu	84,8	84,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KPP w Jasle

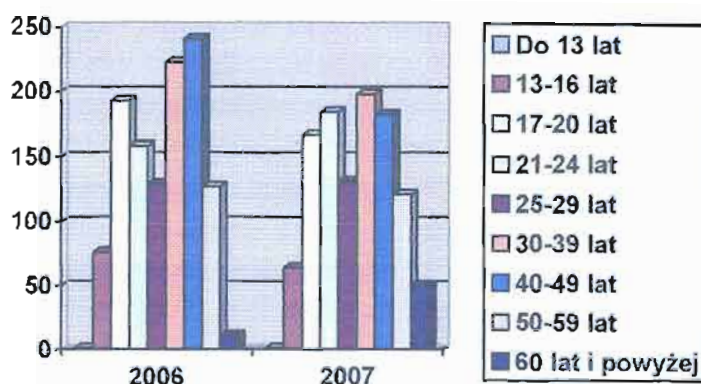

Jak wynika z wyżej zamieszczonych tabel i wykresów, zarówno liczba przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu jasielskiego jak również skala ich wykrywalności w latach 2006 i 2007 utrzymuje się na podobnym poziomie. W zakresie liczby przestępstw stwierdzonych w roku 2007 zauważalna jest tendencja wzrostowa w stosunku do roku 2006.

Tabela 28. Wiek osób wchodzących w konflikt z prawem

Wiek osób	2006	2007
Do 13 lat	1	1
13-16 lat	76	64
17-20 lat	193	166
21-24 lat	158	184
25-29 lat	129	131
30-39 lat	223	198
40-49 lat	241	182
50-59 lat	127	121
60 lat i powyżej	11	50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KPP w Jasle

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli dotyczących wieku osób wchodzących w konflikt z prawem należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 30 - 39 lat oraz 40 - 49 lat zarówno w 2006 jak i 2007 roku. Zwiększyła się liczba osób, które weszły w konflikt z prawem w przedziale wiekowym od 21 do 24 lat.

5. Zaburzenia funkcjonowania rodziny.

Kryzys rodziny i wychowania, brak właściwej polityki prorodzinnej ze strony państwa, przemiany społeczne, ustrojowe i cywilizacyjne sprawiają, że zapotrzebowanie na pomoc ze strony społeczeństwa dla dzieci i rodzin w ostatnim okresie czasu nie tylko, że nie maleje, ale rośnie. Na obecnym etapie rozwoju społecznego mamy do czynienia z kumulowaniem się negatywnych zjawisk wpływających niekorzystnie na funkcjonowanie rodziny. Występowanie różnych form patologii społecznej dotyka, coraz to młodsze pokolenie. Takie zjawiska jak alkoholizm, narkomania, przemoc wobec innych, przestępczość wśród nieletnich są wynikiem tych zjawisk.

Zaburzenia funkcjonowania rodziny mają różnorodne przyczyny. Oprócz zmian wynikających ze zmian społecznych i gospodarczych czy też kulturowych na zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny niewątpliwie wpływ ma też poziom wykształcenia rodziców, poziom więzi rodzinnych czy też mocno w ostatnim okresie czasu podkreślany w wielu analizach problem ubóstwa i bezrobocia. W sposób bezpośredni zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny na terenie powiatu jasielskiego uwiadamiają się ilością dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo – wychowawczych czy też ilością nieletnich i małoletnich będących sprawcami przestępstw.

Podstawowymi przyczynami zaburzeń funkcjonowania rodziny na terenie powiatu są:

- niepełność rodzin,
- wysoki poziom ubóstwa,
- wysoki poziom bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia,
- rozkład więzi emocjonalnych w rodzinie,
- brak wyspecjalizowanych instytucji zajmujących się profilaktyką rodzinną.

Problemy z tego obszaru dotyczą przede wszystkim: szeroko pojętego kryzysu rodziny, słabego wsparcia oferowanego rodzinie w kryzysie, poszerzającego się uzależnienia wśród dzieci i młodzieży, niewystarczającej pomocy dla dzieci, pogłębiających się patologii społecznych i postępującego obniżania się stopy życiowej społeczeństwa.

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny.

Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno - ochronnych.

Rodzina, aby dobrze wypełniała swoje zadania związane z opieką nad dzieckiem i prawidłowo się rozwijała winna być otoczona opieką i wsparciem przez powołane do tego celu instytucje.

6. Bezdomność.

Bezdomność stała się w ostatnich latach w Polsce problemem społecznym.

Zjawisko bezdomności widoczne jest na ulicach, w hospicjach, w środkach masowego przekazu oraz w literaturze.

Sprawę bezdomnych w Polsce podniósł w literaturze Stefan Żeromski pisząc swoją powieść „Ludzie bezdomni”. Jednak tym, który starał się rozwiązywać problem bezdomnych był św. Albert Chmielowski, pionier działalności na rzecz bezdomnych w Polsce. Różne są definicje bezdomności i bezdomnego.

Bezdomność to względnie trwała sytuacja człowieka nie posiadającego własnego mieszkania albo w ogóle pozbawionego dachu nad głową.

Według ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej za osobę bezdomną należy uznać osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Za osoby bezdomne uznać można osoby, które z braku miejsca mieszkalnego, gdzie mogłyby stale przebywać, zamieszkują tymczasowo w schroniskach; koczują w miejscach niemieszkalnych, jak: dworce kolejowe, klatki schodowe, węzły ciepłownicze, altanki działkowe, pustostany; „pomieszkują” krótkotrwale u krewnych i znajomych. Jest to zbiorowość ogromnie zróżnicowana. Obok alkoholików i narkomanów, „lumpów”, „meneli”, są osoby społecznie niepatologiczne.

Bezdomni to osoby z wykształceniem podstawowym i dominującym zawodowym, ale także średnim, a nawet wyższym, tacy którzy opuścili domy dziecka, i tacy którzy wyszli z więzienia, niezaradne dziewczyny w ciąży wyrzucone z domu przez rodziców i matki z nieletnimi dziećmi – ofiary partnerów życiowych.

Główne przyczyny bezdomności to:

- niedostosowanie społeczne,
- ubóstwo,
- bezrobocie,
- dysfunkcyjność rodziny;
- konflikty rodzinne,
- patologie społeczne,
- eksmisje,
- brak mieszkań chronionych dla wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- z wyboru, odrzucenie norm społecznych.

Zjawisko bezdomności występuje głównie w miastach, na pozostałych terenach jest to problem o bardzo małym zasięgu. Osoba bezdomna ma prawo do wszystkich świadczeń pozwalających zaspokoić niezbędne potrzeby. Do zadań własnych o charakterze obowiązkowym, realizowanym przez gminę należy udzielenie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania.

Głównym organizatorem pomocy bezdomnym jest sektor pozarządowy. Są to fundacje, stowarzyszenia o charakterze świeckim i kościelnym oraz zgromadzenia zakonne, które prowadzą: jadłodajnie, schroniska, łaźnie, pralnie, punkty wydawania odzieży i leków. Organizacje pozarządowe mogą korzystać z dofinansowania ze środków budżetowych.

Oceniając zjawisko bezdomności na terenie kraju należy stwierdzić, że dzięki dotacjom zwiększeniu ulega liczba miejsc dla bezdomnych w schroniskach w okresie jesienno – zimowym oraz pomoc doraźna świadczona bezdomnym w okresie zimowym. Zwiększa się również udział bezdomnych w szkoleniach związanych z poszukiwaniem pracy, w grupach wsparcia, w leczeniu odwykowym, poszerzono zakres poradnictwa prawnego i psychologicznego, wystąpiono z inicjatywą utworzenia mieszkań socjalnych, zwiększono liczbę posiłków, powstał program edukacyjny dla dzieci romskich. W wielu placówkach dla osób bezdomnych funkcjonują grupy wsparcia, prowadzona jest praca socjalna, zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych, poradnictwo psychologiczne, prawne, nawiązany został kontakt z administracją mieszkaniową, który służył sygnalizowaniu faktów eksmisji, rozpoznaniu osób i rodzin zagrożonych bezdomnością, określeniu stopnia zagrożenia i podjęcia działań zapobiegawczych. Pomagano także uzależnionym od narkotyków. Osoby bezdomne kierowano do przytulisk i noclegowni.

Ze względu na rozmiar prowadzonych działań na rzecz osób bezdomnych w Polsce należy wskazać Towarzystwo im. św. Brata Alberta – niezależna katolicka organizacja dobroczynna. To pierwsza w Polsce organizacja pozarządowa, która zajęła się pomocą bezdomnym. Towarzystwo powstało w 1981 roku, jego celem jest niesienie pomocy osobom bezdomnym i ubogim – w duchu Patrona, św. Brata Alberta. Towarzystwo realizuje swoje cele poprzez:

zakładanie i prowadzenie schronisk, noclegowni, domów stałego pobytu, pracę socjalną, pomoc prawną i psychologiczną, posługę religijną, prowadzenie kuchni, łaźni, świetlic, klubów, organizowanie wigilii i śniadań wielkanocnych, kolonii, wydawanie żywności, odzieży, sprzętów, środków czystości, leków, współdziałanie z jednostkami samorządu terytorialnego, administracją państwową, Kościołem Katolickim, organizacjami pozarządowymi, działalność informacyjną.

Rzeszowskie Towarzystwo im. św. Brata Alberta Filia w Jasle Schronisko dla bezdomnych mężczyzn prowadzi szeroki zakres usług przeznaczonych dla bezdomnych i ubogich mężczyzn. Stanowi szereg powiązanych ze sobą działań ukierunkowanych na skuteczną pomoc w wyjściu z patologii. Realizuje zadania, które zmierzają do integracji osób pokrzywdzonych przez los ze środowiskiem lokalnym i do zaktywizowania społeczeństwa i instytucji samorządowych oraz rządowych w celu pomocy potrzebującym.

Zapewnia podopiecznym całodobowe schronienie i pełne wyżywienie, spełnia wszystkie wymogi konieczne do utrzymania higieny osobistej. Mieszkańcom schroniska zapewniona jest wszechstronna pomoc w zakresie wyrabiania zagubionych dokumentów, zasiłków, grup inwalidzkich i rent, pomoc lekarska oraz pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Prowadzona jest praca opiekuńcza – wychowawcza przystosowująca mieszkańców do życia w normalnym społeczeństwie. Szereg prac wykonanych z podopiecznym skierowanych jest na przygotowanie go /od strony prawnej/ do życia w społeczeństwie. Bez dokumentów takich jak: dowód osobisty, książeczka zdrowia, a przede wszystkim choćby czasowe zameldowanie nie jest możliwe włączenie się osoby bezdomnej do życia w społeczeństwie (brak możliwości podjęcia pracy, leczenia, itp.). Należy podkreślić, że poprzez pracę, którą wykonują podopieczni na rzecz schroniska i dla innych instytucji opiekunowie i kierownictwo schroniska starają się zmienić w sposób trwały wypaczone niejednokrotnie spojrzenie swoich podopiecznych na otaczający ich świat. Pomimo trudności i niepowodzeń jakie przynosi życie codzienne, wielu podopiecznych funkcjonuje w społeczeństwie pozytywnie.

Z danych przedstawionych przez Jasielskie Schronisko dla bezdomnych mężczyzn wynika, iż na dzień 31 grudnia 2006 r. w ośrodku przebywało 38 bezdomnych lub w innej sytuacji mieszkaniowej, natomiast wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. – 42 osoby.

Tabela 29. Bezdomni– świadczeniobiorcy pomocy społecznej

GMINA	Bezdomni	
	2006 r.	2007 r.
Kolaczyce	0	0
Brzyska	0	0
Skołyszyn	3	0
Nowy Żmigród	0	4
Osiek Jasielski	0	0
Krempna	0	1
Gmina Jasło	9	5
Miasto Jasło	20	33
Dębowiec	2	0
Tarnowiec	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej powiatu jasielskiego

1.3.4. Cudzoziemcy i uchodźcy

Cudzoziemiec w rozumieniu przepisów prawa jest osobą przebywającą na terytorium danego państwa, ale nieposiadającą jego obywatelstwa. Potocznie - każdy obcokrajowiec, bez względu na jego status prawny.

Do zadań własnych powiatu należy pomoc osobom mającym trudności w integracji ze środowiskiem, które otrzymały status uchodźcy.

Uchodźcą jest osoba, która przebywa poza krajem swego pochodzenia i posiada uzasadnioną obawę przed prześladowaniem w tym kraju ze względu na rasę, religię, narodowość, poglądy polityczne lub przynależność do określonej grupy społecznej. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy pomoc uchodźcom w zakresie indywidualnego programu integracji oraz opłacenie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia.

Na terenie powiatu jasielskiego dotychczas nie odnotowano przypadków cudzoziemców czy uchodźców, którzy ubiegali się o pomoc w integracji ze środowiskiem. W województwie podkarpackim problematyka uchodźstwa również nie występuje w dużej skali.

1.3.5. Organizacje pozarządowe podejmujące działania w zakresie pomocy społecznej w powiecie jasielskim

W Polsce działa co najmniej 140 tysięcy organizacji pozarządowych¹, w województwie podkarpackim 6 043 z czego 277 działa na rzecz osób niepełnosprawnych², dobrowolnych zrzeszeń i fundacji, jak również organizacje tworzonych na podstawie umowy o stosunku państwa do kościoła katolickiego i innych kościołów oraz związków wyznaniowych.

W powiecie jasielskim istnieje około kilkudziesięciu organizacji pozarządowych, zrzeszeń i stowarzyszeń. W działalności wielu z nich dostrzec można podejmowanie różnych form pomocy z zakresu pomocy społecznej.

Ze względu na swoistość i rozmiar prowadzonych działań na rzecz osób potrzebujących należy wymienić następujące organizacje pozarządowe:

1. **Stowarzyszenie na Rzecz Chorych Długotrwale Unieruchomionych „Niebieski Parasol”** powstało w 2000 roku jako podkarpacki oddział Stowarzyszenia, zajmującego się organizowaniem opieki nad osobami przewlekle chorymi i niepełnosprawnymi, którzy nie kwalifikują się do leczenia szpitalnego, a wymagają kontynuacji świadczeń pielęgnacyjnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczych. Terenem jego działania jest województwo podkarpackie. Swoją ofertę Stowarzyszenie kieruje do osób niepełnosprawnych, bez względu na wiek i rodzaj zaburzenia, samotnych, przewlekle chorych, opiekunów i rodzin podopiecznych. Członkowie Stowarzyszenia sprawują profesjonalną opiekę pielęgnacyjną, rehabilitacyjną i socjalno-bytową nad osobami starszymi, samotnymi, dotkniętymi nieuleczalną chorobą. Realizują również programy przeznaczone dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stowarzyszenie pozyskuje środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Włączyło się w realizację zadań „Jasło bez barier” oraz w pilotażowym programie „Domino”. Członkowie Stowarzyszenia prowadzą bezpłatną wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego. W ramach działalności „Klubu Pod Niebieskim Parasolem”, przy współpracy z Dyrekcją Specjalistycznego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego, Stowarzyszenie organizuje zajęcia terapeutyczne i ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Członkowie Klubu mogą korzystać z porad pedagoga, psychologa czy logopedy, terapeutów, rehabilitantów, na potrzeby opiekunów dzieci działa grupa samopomocy. Dla dzieci objętych opieką członkowie Stowarzyszenia, wspólnie z jasielskimi zakładami, organizują Mikołajki.
2. **Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Podkarpacie”** - prowadzi szeroko rozumianą integrację osób niepełnosprawnych, rehabilitację społeczną, współdziała z organami samorządu terytorialnego.
3. **Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Koło w Jasle** - stowarzyszenie udziela pomocy osobom chorym na cukrzycę, zajmuje się organizacją turnusów rehabilitacyjnych, edukacją diabetologiczną poprzez całoroczne cykle szkoleniowe, warsztaty. Stowarzyszenie dysponuje dobrze wyposażoną biblioteką diabetologiczną.
4. **Stowarzyszenie „Z Pomocą Rodzinie”** - udziela pomocy rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego dla osób niepełnosprawnych.
5. **Polski Komitet Pomocy Społecznej** - organizacja ta udziela pomocy rzeczowej, organizuje usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób wymagających opieki osób trzecich.

¹ Zob. <http://www.klon.org.pl>,

² Zob. <http://www.bazy.ngo.pl>,

6. **Polski Związek Niewidomych – Koło w Jaśle** - zajmuje się pomocą dla osób ze schorzeniami narządu wzroku, organizacją turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrywaniem osób z dysfunkcją wzroku w sprzęt umożliwiający czytanie lub samodzielne poruszanie się.
7. **Polski Czerwony Krzyż – Zarząd Rejonowy w Jaśle** – zajmuje się opieką i pomocą dla potrzebujących, promocją i ochroną zdrowia, pomocą w ratowaniu życia i mienia w przypadku klęsk i katastrof, promocją honorowego krwiodawstwa, prowadzeniem szkoleń z zakresu pierwszej pomocy. Prowadzi usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób obłożnie chorych, promuje programy profilaktyczno- edukacyjne dla dzieci i młodzieży.
8. **Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Jaśle**, zajmuje się działalnością na rzecz osób z upośledzeniem umysłowym, poprawą zaradności życiowej osób z upośledzeniem umysłowym, zapewnienie pomocy w znalezieniu miejsca w społeczności ludzi zdrowych, wyrównywanie szans osób z upośledzeniem oraz prowadzenie placówek wparcia, tj. warsztaty terapii zajęciowej.
9. **Caritas Diecezji Rzeszowskiej**.

Caritas to miłość, określony rodzaj miłości – miłość bratnia, podnosząca, wspierająca, akceptująca, miłość względem wszystkich potrzebujących, ubogich i słabych.

Caritas jest organizacją o zasięgu światowym. W Polsce Caritas zorganizowana jest na zasadzie w pełni autonomicznych organizacji diecezjalnych.

Caritas jest instytucją, która organizuje i koordynuje działalność charytatywną w Diecezji Rzeszowskiej, której celem jest niesienie pomocy w duchu ewangelicznej miłości, dającej nadzieję na godne życie ludziom znajdującym się w trudnej sytuacji. To instytucja charytatywna diecezji, podejmująca aktywną działalność na rzecz potrzebujących, ubogich. Wiele dzieł jest podejmowanych we współpracy z instytucjami świeckimi, gro jednak pracy wykonują osoby odpowiedzialne za Caritas, członkowie zespołów charytatywnych w parafiach oraz szkolne koła Caritas.

Kuchnia Caritas

Głodnym, Caritas organizuje posiłki w parafiach oraz dzieciom w szkołach, prowadzi kuchnię wspólnie z Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta. Kuchnia wydaje w określonych godzinach gorące posiłki zarejestrowanym i przypadkowym stołownikom. Dla ludzi potrzebujących organizowana jest również doraźna pomoc żywnościowa i inne jej rodzaje. Caritas udziela także doraźnej pomocy materialnej w tzw. punktach socjalnych. Działając na bazie lokalnego magazynu wydaje artykuły żywnościowe, używaną odzież lub sprzęty oraz inne artykuły pochodzące od indywidualnych dawców lub firm.

Caritas Diecezji Rzeszowskiej Okręg Jasło w 2006 r. udzielił następujących form pomocy:

- jeden ciepły posiłek dziennie dla około 271 osób miesięcznie,
- paczek żywnościowych z okazji świąt Wielkanocy i Bożego Narodzenia dla 320 osób,
- organizacji spartakiady dla dzieci niepełnosprawnych dla 149 osób,
- paczek mikołajkowych dla 1 100 dzieci,

W Zakładzie Pielęgnacyjno - Opiekuńczym opieką i pielęgnacją było objętych 43 osoby, są to pacjenci przewlekle chorzy wymagający całodobowej opieki i pielęgnacji.

W 2007 r. udzielono pomocy w postaci:

- jednego ciepłego posiłku dla około 181 osób dziennie,
- paczek okolicznościowych i żywnościowych dla 250 osób,
- organizacji spartakiady dla 140 niepełnosprawnych osób,
- paczek mikołajkowych dla 1200 dzieci z rodzin ubogich i w trudnej sytuacji materialnej.

Opieką w Zakładzie Pielęgnacyjno - Opiekuńczym objęto 44 osoby wymagające całodobowej opieki i pielęgnacji oraz rehabilitacji, pomocy przy wykonywaniu podstawowych czynności

dnia codziennego jak również kontynuacji leczenia farmakologicznego. W ZPO pacjenci przebywają czasowo do 6 m-cy w wyjątkowych sytuacjach pobyt ten jest przedłużany. Pomocą w postaci jednego ciepłego posiłku dziennie są objęte osoby typowane przez MOPS w Jaśle, dla których jest wydawana decyzja o potrzebie udzielenia takiej pomocy.

Zespół Caritas przy Sanktuarium św. Antoniego w Jaśle – swoją działalnością obejmuje: cykliczne wydawanie żywności, sprawowanie opieki nad ludźmi starszymi i chorymi, organizowanie zbiórek na cele charytatywne przy okazji świąt, rozpoczęcia roku szkolnego i wypadków losowych, spotkania formacyjne w oparciu o swój program, uwzględniając pomoc duchową osobom potrzebującym.

CZĘŚĆ II. STRATEGICZNA

2.1. BILANS STRATEGICZNY POWIATU JASIELSKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ – ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jedną z metod diagnozy sytuacji społeczności lokalnej. Została przeprowadzona w celu określenia szans oraz zagrożeń w obszarze pomocy społecznej powiatu jasielskiego, jak również w celu określenia jego słabych i mocnych stron.

Wyniki analizy mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń zostały zaprezentowane w siedmiu obszarach problemowych. Do każdego obszaru został opracowany cel strategiczny, cele operacyjne, a także harmonogram działań, uwzględniający termin działań, instytucję odpowiedzialną za realizację zadań oraz partnerów.

Najważniejsze obszary problemowe to: opieka nad dzieckiem, bezrobocie, niepełnosprawność, patologie społeczne, pomoc w integracji ze środowiskiem uchodźcom i cudzoziemcom, doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi.

CELE I ZADANIA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH PROBLEMOWYCH:

2.1.1. OBSZAR PROBLEMOWY: OPIEKA NAD DZIECKIEM

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Zdiagnozowanie potrzeb.2. Dobrze funkcjonujący system organizacyjny infrastruktury opiekuńczo – wychowawczej.3. Wykwalifikowana kadra.4. Istnienie instytucji i organizacji służących pomocą - poradnictwo specjalistyczne.	<ol style="list-style-type: none">1. Niedoinwestowanie placówek.2. Brak koordynacji działań wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się na terenie powiatu pomocą dziecku i rodzinie.3. Brak wystarczających środków finansowych na realizację programów pomocowych.4. Brak mieszkań chronionych.5. Brak profilaktyki oraz wczesnej interwencji jako podstawowych działań skierowanych do rodziny w kryzysie.6. Brak grup wsparcia rodzin zastępczych.7. Brak hostela.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none">1. Dobra współpraca pomiędzy jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.2. Możliwość pozyskania organizacji pozarządowych do współpracy z rodziną.3. Możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy unijnych.4. Wzrost zainteresowania środowiska lokalnego rodzinną opieką zastępczą.5. Tworzenie grup wsparcia rodzin zastępczych.	<ol style="list-style-type: none">1. Wzrost zjawiska patologii społecznych.2. Brak systemowych rozwiązań w zakresie zapobiegania kryzysom w rodzinie.3. Upadek wartości moralnych i autorytetów.4. Wzrost zubożenia społeczeństwa.5. Niedostateczna wydolność wychowawcza rodzin biologicznych.6. Brak ciekawych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży w czasie wolnym od zajęć.

Cel strategiczny obszaru:

Zapewnienie opieki i możliwości prawidłowego rozwoju dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej.

Cel operacyjny 1

Wsparcie rozwoju rodzinnych form opieki zastępczej.

Działania:

1. Zapewnienie opieki dzieciom pozbawionym czasowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej.
2. Wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu (pomoc psychologiczna, prawna, pedagogiczna, wsparcie interwencyjne, doradztwo, pomoc w niwelowaniu problemów istniejących w rodzinie).
3. Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych (profesjonalne przygotowanie rodziców zastępczych, adopcyjnych do opieki nad dzieckiem, tworzenie bazy danych dotyczących miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym).
4. Promowanie rodzinnych form opieki zastępczej w środowisku lokalnym.

Cel operacyjny 2

Działania środowiskowe na rzecz wychowanków placówek opiekuńczo -wychowawczych

Działania:

1. Usprawnienie współpracy pomiędzy placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, a rodzicami biologicznymi wychowanków.
2. Pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem.
3. Udzielenie pomocy finansowej związanej z usamodzielnieniem wychowanka.

Harmonogram działań

Cel operacyjny		Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
I. Wsparcie rozwoju rodzinnych form opieki zastępczej				
Działania	1. Zapewnienie opieki dzieciom pozbawionym czasowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej.	2009 - 2015	Sąd, PCPR, POW	PPP, OIK, OPS
	2. Wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu (pomoc psychologiczna, prawna, pedagogiczna, wsparcie interwencyjne, doradztwo, pomoc w niwelowaniu problemów istniejących w rodzinie).	2009 - 2015	PCPR	OIK, Sąd, PPP, org. pozarządowe
	3. Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych (profesjonalne przygotowanie rodziców zastępczych, adopcyjnych do opieki nad dzieckiem, tworzenie bazy danych dotyczących miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym).	2009 - 2015	PCPR, OAO	OIK, organizacje pozarządowe
	4. Promowanie rodzinnych form opieki zastępczej w środowisku lokalnym.	2009 - 2015	PCPR	OPS-y, parafie rzym.-kat. powiatu jasielskiego

II. Działania środowiskowe na rzecz wychowanków placówek opiekuńczo- wychowawczych

Działania	1. Usprawnienie współpracy pomiędzy placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, a rodzicami biologicznymi wychowanków.	2009 - 2015	POW	PCPR
	2. Pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem.	2009 - 2015	PCPR, POW	OPS-y, OIK, PPP,
	3. Udzielenie pomocy finansowej związanej z usamodzielnieniem wychowanka.	2009 - 2015	PCPR	

2.1.2. OBSZAR PROBLEMOWY: BEZROBOCIE**Analiza SWOT**

Mocne strony	Słabe strony
1. Bogata baza szkół ponadgimnazjalnych oraz tendencje młodych ludzi do podwyższania swoich kwalifikacji zawodowych. 2. Rosnąca atrakcyjność turystyczna powiatu. 3. Dobre rozpoznanie świadczeniobiorców w systemie pomocy społecznej.	1. Długotrwałe bezrobocie. 2. Migracja zarobkowa – czasowa i stała. 3. Mała zdolność świadczeniobiorców pomocy społecznej do podejmowania przez członków społeczności lokalnej gotowości do prowadzenia własnej działalności gospodarczej. 4. Mała aktywność niepełnosprawnych bezrobotnych w poszukiwaniu pracy. 5. Niskie kwalifikacje lub całkowity ich brak.
Szanse	Zagrożenia
1. Tworzenie nowych miejsc pracy. 2. Aktywizacja osób bezrobotnych. 3. Przeznaczanie większych środków na szkolenie bezrobotnych oraz ich przekwalifikowanie. 4. Możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy unijnych.	1. Istnienie barier wewnętrznych i zewnętrznych uniemożliwiających podjęcie zatrudnienia i uniknięcie funkcjonowania w sferze ubóstwa.

Cel strategiczny obszaru:

Utworzenie systemu przeciwdziałania i zapobiegania skutkom długotrwałego bezrobocia wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej

Cel operacyjny 1

Przeciwdziałanie skutkom długotrwałego bezrobocia.

Działania:

1. Ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn poprzez wsparcie osób bezrobotnych i długotrwałe bezrobotnych w zakresie reintegracji zawodowej.
2. Wdrażanie nowych form, metod pracy socjalnej, w tym kontraktów socjalnych na rzecz osób i rodzin dotkniętych bezrobociem w celu niwelowania biernych i pasywnych postaw.
3. Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.

Cel operacyjny 2

Zwiększenie szans zatrudnienia osób bezrobotnych oraz minimalizowanie skutków bezrobocia.

Działania:

1. Rozwój i wspieranie zatrudnienia poprzez stosowanie instrumentów rynku pracy.
2. Wspieranie usług rynku pracy, w szczególności działań szkoleniowych.

Cel operacyjny 3

Wspieranie lokalnego rozwoju przedsiębiorczości.

Działania:

1. Promocja samozatrudnienia wśród osób bezrobotnych oraz niepełnosprawnych osób bezrobotnych.
2. Wspieranie osób bezrobotnych oraz niepełnosprawnych osób bezrobotnych zamierzających podjąć działalność gospodarczą.
3. Prowadzenie aktywizacji zawodowej i społecznej osób długotrwale bezrobotnych.

Harmonogram działań

Cel operacyjny		Termin realizacji	Osoby i instytucje odpowiedzialne za realizację zadania	Jednostki współpracujące
I. Przeciwdziałanie skutkom długotrwałego bezrobocia				
Działania	1. Ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn poprzez wsparcie osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych w zakresie reintegracji zawodowej.	2009 - 2015	PUP	OPS - y
	2. Wdrażanie nowych form, metod pracy socjalnej, w tym kontraktów socjalnych na rzecz osób i rodzin dotkniętych bezrobociem w celu niwelowania biernych i pasywnych postaw.	2009 - 2015	PCPR, OPS - y	
	3. Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.	2009 - 2015	PCPR, OPS - y	organizacje pozarządowe
II. Zwiększenie szans zatrudnienia osób bezrobotnych oraz minimalizowanie skutków bezrobocia				
Działania	1. Rozwój i wspieranie zatrudnienia poprzez stosowanie instrumentów rynku pracy.	2009 - 2015	PUP	organizacje pozarządowe
	2. Wspieranie usług rynku pracy, w szczególności działań szkoleniowych.	2009 - 2015	PUP	PCPR, OPS - y organizacje pozarządowe
III. Wspieranie lokalnego rozwoju przedsiębiorczości				
Działania	1. Promocja samozatrudnienia wśród osób bezrobotnych oraz niepełnosprawnych osób bezrobotnych.	2009 - 2015	PUP	organizacje pozarządowe
	2. Wspieranie osób bezrobotnych oraz niepełnosprawnych osób bezrobotnych zamierzających podjąć działalność gospodarczą.	2009 - 2015	PUP	organizacje pozarządowe
	3. Prowadzenie aktywizacji zawodowej i społecznej osób długotrwale bezrobotnych.	2009 - 2015	PUP	OPS-y, PCPR, organizacje pozarządowe

2.1.3. OBSZAR PROBLEMOWY: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Znajomość problemów przez jednostki zajmujące się aktywizacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.2. Aktywność organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.3. Działalność ośrodków wsparcia (WTZ, ŚDS).4. Istniejący system wsparcia społecznego, w tym instytucji pomocy społecznej.	<ol style="list-style-type: none">1. Słaby dostęp do wczesnej rehabilitacji leczniczej.2. Słabo rozwinięta rehabilitacja.3. Brak dostatecznych środków na realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.4. Niedostosowanie środków komunikacji publicznej.5. Wzrost liczby osób niepełnosprawnych bez uprawnień do świadczeń ZUS.6. Pasywność osób niepełnosprawnych.7. Brak wypożyczalni sprzętu.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none">1. Prowadzenie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu poprzez doposażenie stanowisk pracy, samozatrudnianie, szkolenia oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych (środki PFRON, unijne, Fundusz Pracy).2. Działalność Zakładu Pielęgnacyjno Opiekuńczego Caritas świadczącego usługi zarówno pielęgniarские, medyczne oraz opiekuńcze.3. Budowa infrastruktury dla potrzeb rehabilitacyjnych osób niepełnosprawnych.4. Możliwość realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych przy udziale wolontariatu.	<ol style="list-style-type: none">1. Rosnąca liczba osób niepełnosprawnych.2. Bezradność osób niepełnosprawnych jako narastające zjawisko społeczne.3. Zubożenie społeczne osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Cel strategiczny obszaru

Umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym

Cel operacyjny 1

Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych.

Działania:

1. Zwiększenie dostępu do edukacji, pracy, usług i świadczeń.
2. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych i zapobieganie pogłębianiu się niepełnosprawności.
3. Wyrównywanie poziomu usług socjalnych, medycznych i innych form wsparcia.
4. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w urzędach, instytucjach świadczących pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny 2

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

Działania:

1. Wypracowanie standardu współpracy (staże, przygotowanie zawodowe, prace interwencyjne, doposażenie stanowisk pracy) z pracodawcami w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych.
2. Zwiększanie możliwości w zakresie podwyższania kwalifikacji osób niepełnosprawnych oraz możliwości przekwalifikowania tych osób w celu podjęcia zatrudnienia.
3. Rozwijanie systemu szkoleń sprzyjających samozatrudnieniu.
4. Wsparcie finansowe na uruchomienie własnej działalności gospodarczej.

Cel operacyjny 3**Zapobieganie niepełnosprawności i oświata zdrowotna.****Działania:**

1. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie problematyki niepełnosprawności.
2. Ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy medycznej zapobiegającej wystąpieniu i rozwojowi niepełnosprawności.

Harmonogram działań

Cel operacyjny		Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
I. Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych				
Działania	1. Zwiększenie dostępu do edukacji, pracy, usług i świadczeń.	2009 - 2015	PUP	PCPR, OPS-y, org. pozarządowe
	2. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych i zapobieganie pogłębianiu się niepełnosprawności.	2009 - 2015	PCPR	OPS-y org. pozarządowe
	3. Wyrównywanie poziomu usług socjalnych, medycznych i innych form wsparcia.	2009 - 2015	OPS-y	PCPR, org. pozarządowe
	4. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w urzędach, instytucjach świadczących pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych.	2009 - 2015	PCPR	OPS-y, organizacje pozarządowe
II. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych				
Działania	1. Wypracowanie standardu współpracy (staże, przygotowanie zawodowe, prace interwencyjne, doposażenie stanowisk pracy) z pracodawcami w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych.	2009 - 2015	PUP	OPS-y, org. pozarządowe
	2. Zwiększanie możliwości w zakresie podwyższania kwalifikacji osób niepełnosprawnych oraz możliwości przekwalifikowania tych osób w celu podjęcia zatrudnienia.	2009 - 2015	PUP	
	3. Rozwijanie systemu szkoleń sprzyjających samozatrudnieniu.	2009 - 2015	PUP	PCPR
	4. Wsparcie finansowe na uruchomienie własnej działalności gospodarczej.	2009 - 2015	PUP	
III. Zapobieganie niepełnosprawności i oświata zdrowotna				
Działania	1. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie problematyki niepełnosprawności.	2009 - 2015	OIK	PCPR, OPS-y, org. pozarządowe
	2. Ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy medycznej zapobiegającej wystąpieniu i rozwojowi niepełnosprawności.	2009 - 2015	org. pozarządowe	PCPR, OPS-y

2.1.4. OBSZAR PROBLEMOWY: PATOLOGIE SPOŁECZNE

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zdiagnozowanie potrzeb. 2. Dobrze funkcjonujący system organizacyjny miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej. 3. Wykwalifikowana kadra. 4. Istnienie instytucji i organizacji służących pomocą - poradnictwo specjalistyczne. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Postępująca patologia życia społecznego. 2. Obniżenie poziomu życia, wzrost pauperyzacji społeczności lokalnej, zwiększająca się liczba osób ubiegających się o przyznanie pomocy środowiskowej i instytucjonalnej. 3. Wzrost przemocy w rodzinie i w społeczeństwie. 4. Nasilająca się bezdomność. 5. Brak wystarczających środków na świadczenia pomocy społecznej. 6. Brak mieszkań chronionych. 7. Brak grup wsparcia dla rodzin będących w kryzysie. 8. Długotrwałe uzależnienie rodzin od korzystania z pomocy społecznej. 9. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie świadomości problemów społecznych. 2. Ścisła współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w gminach w realizacji zadań w obszarze pomocy społecznej. 3. Dobra współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi rodzinę. 4. Poradnictwo specjalistyczne. 5. Wzrost zainteresowania środowiska lokalnego problemami społecznymi. 6. Możliwość pozyskania środków ze źródeł pozabudżetowych (Funduszy Unijnych). 7. Polityka prorodzinna. 8. Rozwój wolontariatu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych. 2. Negatywne postawy wynikające z zaniku wzorców wychowawczych, brak motywacji młodzieży do kształcenia i atrakcyjnych propozycji zagospodarowania czasu wolnego, rozszerzanie się uzależnień, patologii społecznych. 3. Wzrost przestępczości. 4. Słaba infrastruktura społeczna wspierająca rodzinę (żłobki, przedszkola, świetlice). 5. Brak instytucji i kadry zajmującej się profilaktyką i terapią osób uzależnionych od środków odurzających. 6. Skomplikowane i długotrwałe procedury dotyczące leczenia uzależnień i zbyt mała liczba placówek leczenia odwykowego. 7. Utrzymujące się bezrobocie.

Cel strategiczny obszaru:

Utworzenie systemu wsparcia rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu

Cel operacyjny 1

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i jego skutkom.

Działania:

1. Tworzenie bazy danych dotyczących miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
2. Współpraca pomiędzy osobami, organizacjami i instytucjami w zakresie pozyskiwania i przetwarzania informacji, danych o rodzinach pozostających w stanie kryzysu.
3. Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń, konferencji dla instytucji i organizacji oraz nieformalnych grup, które zajmują się problematyką przemocy w rodzinie.
4. Prowadzenie działalności informacyjnej dla osób będących ofiarami przemocy w rodzinie.
5. Rozszerzenie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

Cel operacyjny 2**Ograniczenie zjawiska uzależnień.****Działania:**

1. Rozszerzenie podejmowanych działań w zakresie informowania społeczeństwa lokalnego o możliwościach szukania pomocy psychospołecznej i prawnej w zakresie profilaktyki uzależnień poprzez upowszechnianie ulotek, plakatów, informatorów.
2. Ograniczenie zjawiska alkoholizmu i narkomanii i jego przyczyn poprzez wsparcie osób uzależnionych oraz ich najbliższego otoczenia.
3. Szkolenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu z zakresu profilaktyki uzależnień oraz rozwiązywania tych problemów.
4. Promowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych ukierunkowanych na ograniczenie zjawiska oraz skutków picia alkoholu przez kobiety w ciąży.

Cel operacyjny 3**Przeciwdziałanie skutkom przestępczości.****Działania:**

1. Rozszerzenie podejmowanych działań mających na celu przeciwdziałanie problemowi przestępczości poprzez instytucje w tym celu powołane oraz organizacje pozarządowe.
2. Organizowanie i prowadzenie na terenie szkół i placówek opiekuńczo – wychowawczych programów profilaktyczno – wychowawczych dla dzieci i młodzieży.
3. Inicjowanie tworzenia alternatywnych form spędzania czasu wolnego młodzieży.

Cel operacyjny 4**Pomoc rodzinom zagrożonych dysfunkcjami oraz dysfunkcjonalnymi.****Działania:**

1. Praca z rodziną metodą kontaktu.
2. Aktywizacja osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej do poszukiwania pracy zarobkowej.
3. Monitoring zagrożenia i negatywnych wpływów na dzieci i młodzież.
4. Promowanie zdrowego modelu rodziny.

Cel operacyjny 5**Ograniczenia zjawiska bezdomności****Działania:**

1. Przeciwdziałanie bezdomności – opracowanie i pomoc w realizacji indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności.

Harmonogram działań

Cel operacyjny		Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
I. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i jego skutkom				
Działania	1. Tworzenie bazy danych dotyczących miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.	2009 - 2015	OIK	PCPR, Policja, Sąd, OPS-y, PPP, org. pozarządowe
	2. Współpraca pomiędzy osobami, organizacjami i instytucjami w zakresie pozyskiwania i przetwarzania informacji, danych o rodzinach pozostających w stanie kryzysu.	2009 - 2015	OPS-y, OIK, Policja, Sąd, PCPR	Szkoły, PPP, org. pozarządowe
	3. Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń, konferencji dla instytucji i organizacji oraz nieformalnych grup, które zajmują się problematyką przemocy w rodzinie.	2009 - 2015	OIK, OPS-y, PCPR	Szkoły, org. pozarządowe
	4. Prowadzenie działalności informacyjnej dla osób będących ofiarami przemocy w rodzinie.	2009 - 2015	OIK, Policja, szkoły	PCPR, OPS-y, organizacje pozarządowe
	5. Rozszerzenie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej	2009 - 2015	Rada Powiatu w Jaśle	gminy powiatu jasielskiego
II. Ograniczenie zjawiska uzależnień				
Działania	1. Rozszerzenie podejmowanych działań w zakresie informowania społeczeństwa lokalnego o możliwościach szukania pomocy psychospołecznej i prawnej w zakresie profilaktyki uzależnień poprzez upowszechnianie ulotek, plakatów, informatorów.	2009 - 2015	ROPS, OIK, JST, Policja, organizacje pozarządowe	PCPR
	2. Ograniczenie zjawiska alkoholizmu i narkomanii i jego przyczyn poprzez wsparcie osób uzależnionych oraz ich najbliższego otoczenia.	2009 - 2015	JST, OIK, PCPR, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Policja, szkoły, organizacje pozarządowe
	3. Szkolenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu z zakresu profilaktyki uzależnień oraz rozwiązywania tych problemów.	2009 - 2015	PCPR, OIK	Policja, organizacje pozarządowe
	4. Promowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych ukierunkowanych na ograniczenie zjawiska oraz skutków picia alkoholu przez kobiety w ciąży.	2009 - 2015	OIK	PCPR, OPS-y
III. Przeciwdziałanie skutkom przestępczości				
Działania	1. Rozszerzenie podejmowanych działań mających na celu przeciwdziałanie problemowi przestępczości poprzez instytucje w tym celu powołane oraz organizacje pozarządowe.	2009 - 2015	Policja, Sąd, ops-y, OIK, organizacje pozarządowe	
	2. Organizowanie i prowadzenie na terenie szkół i placówek opiekuńczo – wychowawczych programów profilaktyczno – wychowawczych dla dzieci i młodzieży.	2009 - 2015	Szkoły, POW	OIK, Policja, organizacje pozarządowe
	3. Inicjowanie tworzenia alternatywnych form spędzania czasu wolnego młodzieży.	2009 - 2015	MDK, Szkoły	PCPR, Policja, OPS-y, OIK, organizacje pozarządowe, JDK

IV. Pomoc rodzinom zagrożonych dysfunkcjami oraz dysfunkcjonalnymi

Działania	1. Praca z rodziną metodą kontaktu.	2009 - 2015	OPS-y, PCPR, OIK	PPP, Sąd, Policja, organizacje pozarządowe
	2. Aktywizacja osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej do poszukiwania pracy zarobkowej.	2009 - 2015	OPS-y, PCPR	PUP, organizacje pozarządowe
	3. Monitoring zagrożenia i negatywnych wpływów na dzieci i młodzież.	2009 - 2015	OPS-y, PCPR	OIK, Sąd
	4. Promowanie zdrowego modelu rodziny.	2009 - 2015	OIK, OPS-y	PCPR, placówki oświatowe, szkoły, PPP

V. Ograniczenia zjawiska bezdomności

Działania	1. Przeciwdziałanie bezdomności – opracowanie i pomoc w realizacji indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności.	2009 - 2015	OPS-y	organizacje pozarządowe
------------------	---	-------------	-------	-------------------------

2.1.5. OBSZAR PROBLEMOWY: POMOC W INTEGRACJI ZE ŚRODOWISKIEM UCHODźCOM I CUDZOZIEMCOM**Analiza SWOT**

Mocne strony	Słabe strony
1. Funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej.	1. Niska świadomość społeczna problematyki uchodźstwa. 2. Brak wyspecjalizowanej kadry pracowniczej do działań na rzecz cudzoziemców.
Szanse	Zagrożenia
1. Możliwość pozyskania funduszy unijnych na działania w obszarze integracji ze środowiskiem uchodźców i cudzoziemców.	1. Brak zintegrowanego systemu działań na rzecz uchodźców i cudzoziemców. 2. Brak infrastruktury społecznej dla cudzoziemców i uchodźców.

Cel strategiczny obszaru:**Integracja ze środowiskiem uchodźców i cudzoziemców.****Cel operacyjny 1****Opracowanie i pomoc w realizacji indywidualnego programu integracji skierowanego do uchodźców.****Działania:**

1. Działania interwencyjne - możliwości udzielenia pomocy dla uchodźców w środowisku lokalnym.
2. Współpraca pomiędzy organizacjami i instytucjami dot. uchodźców pozostających w stanie kryzysu.

Harmonogram działań

Cel operacyjny		Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
I. Opracowanie i pomoc w realizacji indywidualnych programów integracji skierowanych do uchodźców				
Działania	1. Działania interwencyjne - możliwości udzielenia pomocy dla uchodźców w środowisku lokalnym.	2009 - 2015	OIK	PCPR, OPS-y, org. pozarządowe, PUP
	2. Współpraca pomiędzy organizacjami i instytucjami dot. uchodźców pozostających w stanie kryzysu.	2009 - 2015	OPS-y, OIK, PCPR	org. pozarządowe

2.1.6. OBSZAR PROBLEMOWY: DOSKONALENIE ZAWODOWE KADR POMOCY SPOŁECZNEJ

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaangażowanie kadry w problemy społeczne. 2. Otwartość pracowników na poszerzanie swoich kwalifikacji zawodowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mała liczebnie kadra pomocy społecznej. 2. Brak środków na dodatkowe zatrudnienie pracowników w instytucjach pomocy społecznej.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Szkolenia dla kadr pomocy społecznej. 2. Rozwój bazy edukacyjnej szkolącej kadry pomocy społecznej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Emigracja osób wykształconych przygotowanych do pracy w pomocy społecznej. 2. Negatywny odbiór społeczny problematyki pomocy społecznej.

Cel strategiczny obszaru:

Poprawa standardu świadczonych usług w zakresie pomocy społecznej.

Cel operacyjny I

Podniesienie jakości świadczonych usług w obszarze pomocy społecznej.

Działania:

1. Stworzenie lokalnego zintegrowanego systemu pomocy społecznej na rzecz wspierania grup społecznych.
2. Wdrażanie nowych form, metod pracy socjalnej, w tym kontraktów socjalnych na rzecz podopiecznych.

Cel operacyjny 2

Doskonalenie umiejętności kadr jednostek pomocy społecznej.

Działania:

1. Organizacja szkoleń, konferencji i warsztatów szkoleniowych dla pracowników jednostek pomocy społecznej z terenu powiatu.
2. Doskonalenie umiejętności kadr jednostek pomocy społecznej w zakresie specjalistycznego poradnictwa i środowiskowych form pomocy rodzinie.

Harmonogram działań

Cel operacyjny		Termin realizacji	Osoby i instytucje odpowiedzialne za realizację zadania	Jednostki współpracujące
I. Podniesienie jakości świadczonych usług w obszarze pomocy społecznej				
Działania	1. Stworzenie lokalnego zintegrowanego systemu pomocy społecznej na rzecz wspierania grup społecznych.	2009 - 2015	OPS-y	PCPR
	2. Wdrażanie nowych form, metod pracy socjalnej, w tym kontraktów socjalnych na rzecz podopiecznych.	2009 - 2015	OPS-y	PCPR
II. Doskonalenie umiejętności kadr jednostek pomocy społecznej				
Działania	1. Organizacja szkoleń, konferencji i warsztatów szkoleniowych dla pracowników jednostek pomocy społecznej z terenu powiatu.	2009 - 2015	PCPR	OPS-y, organizacje pozarządowe
	2. Doskonalenie umiejętności kadr jednostek pomocy społecznej w zakresie specjalistycznego poradnictwa i środowiskowych form pomocy rodzinie.	2009 - 2015	ROPS	PCPR, OPS - y organizacje pozarządowe

2.1.7. OBSZAR PROBLEMOWY: WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Istnienie na terenie powiatu organizacji pozarządowych.2. Świadomość problemów społecznych oraz chęć niesienia pomocy.3. Otwartość na nowe rozwiązania.4. Udzielanie wszechstronnej pomocy finansowej, rzeczowej, psychologicznej, opiekuńczej, terapeutycznej potrzebującym.	<ol style="list-style-type: none">1. Zbyt mała liczba organizacji pozarządowych.2. Brak środków na realizację wielu dobrych pomysłów.3. Niewystarczająca współpraca z org. pozarządowymi i kościelnymi.4. Niewystarczająca wiedza na temat działających organizacji pozarządowych o określonych obszarach.5. Niewielkie zaangażowanie mieszkańców powiatu w działalność społeczną.

Szanse	Zagrożenia
1. Możliwość pozyskiwania przez organizacje pozarządowe środków finansowych z funduszy unijnych. 2. Większe możliwości pozyskiwania środków na realizację wielu szlachetnych przedsięwzięć z tytułu odpisu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych dla organizacji pożytku publicznego. 3. Możliwość zlecania przez JST ustawowych zadań organizacjom pozarządowym.	1. Coraz większe trudności w pozyskiwaniu sponsorów wspierających działalność organizacji pozarządowych. 2. Brak nowych inicjatyw społecznych.

Cel strategiczny obszaru:

Wielokierunkowa współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

Cel operacyjny 1

Inspirowanie działań na rzecz rozwoju organizacji pozarządowych.

Działania:

1. Tworzenie warunków do powstawania nowych organizacji pozarządowych.
2. Inicjowanie rozwoju aktywności istniejących organizacji pozarządowych.
3. Organizowanie spotkań i szkoleń w zakresie wymiany doświadczeń dotyczących roli organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych powiatu.

Cel operacyjny 2

Wypracowanie profesjonalnego systemu współpracy jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych.

Działania:

1. Współpraca przy opracowywaniu, realizacji programów w obszarze pomocy społecznej.
2. Zlecanie przez jednostki samorządu terytorialnego zadań z zakresu pomocy społecznej organizacjom pozarządowym.
3. Tworzenie grup wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Harmonogram działań

Cel operacyjny		Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
I. Inspirowanie działań na rzecz rozwoju organizacji pozarządowych.				
Działania	1. Tworzenie warunków do powstawania nowych organizacji pozarządowych.	2009 - 2015	JST	OPS-y, org. pozarządowe, PUP
	2. Inicjowanie rozwoju aktywności istniejących organizacji pozarządowych.	2009 - 2015	JST	OPS-y org. pozarządowe
	3. Organizowanie spotkań i szkoleń w zakresie wymiany doświadczeń dotyczących roli organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych powiatu.	2009 - 2015	organizacje pozarządowe	OPS-y, JST

II. Wypracowanie sprawnego systemu współpracy organizacji pozarządowych i jednostek pomocy społecznej.				
Działania	1. Współpraca przy opracowywaniu, realizacji programów w obszarze pomocy społecznej.	2009 - 2015	JST	org. pozarządowe
	2. Zlecanie przez jednostki samorządu terytorialnego zadań z zakresu pomocy społecznej organizacjom pozarządowym.	2009 - 2015	PCPR	org. pozarządowe, OPS-y
	3. Tworzenie grup wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.	2009 - 2015	PCPR	org. pozarządowe, OPS-y

CZEŚĆ III

PROGRAM PROMOCJI ZATRUDNIENIA ORAZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY W POWIECIE JASIELSKIM NA LATA 2008 - 2013

Bezrobocie jest jednym z najważniejszych i najtrudniejszych do rozwiązania problemów społecznych, ekonomicznych i politycznych. Także w powiecie jasielskim bezrobocie jest postrzegane, zarówno przez władze powiatu jak i mieszkańców, jako najważniejszy do rozwiązania na najbliższe lata problem.

Na koniec 2007 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle zarejestrowanych było 8.291 bezrobotnych i był to w stosunku do 2006 roku spadek o 1.498 osób.

Stopa bezrobocia na terenie powiatu jasielskiego na koniec roku 2007 wynosiła 16,8 %, w województwie podkarpackim – 14,4 %, a w Polsce – 11,4 %, a na koniec marca 2008 roku odpowiednio: 17,0 %, 14,2 %, 11,1 %.

Stopa bezrobocia w powiecie jasielskim spadła w stosunku do roku 2006 o 2,7%.

Najliczniejszą grupą wśród zarejestrowanych bezrobotnych są osoby w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat – 2.583 (31,1 % wszystkich bezrobotnych). Drugą, co do wielkości grupę stanowią osoby w przedziale wiekowym od 35 do 44 lat – 2.006 (24,2 %), a kolejną - osoby w wieku od 45 do 54 lat – 1.697 (20,5 %), bezrobotni w wieku do 24 lat 1.649 osób stanowią 19,9 %. Bezrobotni w wieku 55 lat i więcej – 356 osób (4,3 %).

Liczba osób posiadających wykształcenie gimnazjalnym i poniżej wynosiła 2.567 (31,0 %), również bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowili 31,0 % wszystkich zarejestrowanych (2.566 osób). Nieco mniej liczną kategorią wśród bezrobotnych są osoby legitymujące się wykształceniem policealnym, średnim zawodowym, stanowią bowiem one 26,4 % wśród wszystkich bezrobotnych (2.192 osoby). Najmniej liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym – 517 (6,2%) oraz osoby z wykształceniem ogólnokształcącym – 449 (5,4 %).

Spośród wszystkich bezrobotnych 3.893 (46,9 %) pozostawało bez pracy powyżej 1 roku, w tym 2.985 osób (36,0 %) figurowało w ewidencji bezrobotnych powyżej 24 miesięcy. Osoby te znajdują się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, gdyż długotrwałe bezrobocie powoduje dezaktualizację uprawnień zawodowych, co w istotny sposób utrudnia powrót na rynek pracy.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych do najliczniejszych grup zawodowych należały osoby posiadające zawody: sprzedawca – 566, asystent ekonomiczny – 256, kucharz – 246, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 193, krawiec – 176, cukiernik – 167, pracownik biurowy – 154, ślusarz – 127, technik mechanik – 116, murarz – 110.

Na koniec grudnia 2007 roku 1.323 osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle nie miały przygotowania zawodowego. Stanowi to 16,0 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Były to osoby posiadające wykształcenie ogólnokształcące oraz podstawowe lub niepełne podstawowe, które po ukończeniu szkoły nie ukończyły kursu lub szkolenia, po zakończeniu którego uzyskałyby odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Były to również osoby, które nie pracowały w żadnym zawodzie minimum rok, bądź pracowały w danym zawodzie ponad rok ale nie mają ciągłości w wykonywaniu tej pracy.

W 2007 roku pracodawcy zgłosili do Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle 2036 oferty pracy, w tym dotyczące pracy subsydiowanej – 1431 oraz dla osób niepełnosprawnych – 20.

Najwięcej ofert pracy zgłoszonych przez pracodawców dotyczyło bezrobotnych posiadających zawody: robotnik gospodarczy – 372 (18,3 %), sprzedawca - 278 (13,6 %), pracownik biurowy - 246 (12,1 %), kucharz – 44 (2,2 %), robotnik budowlany – 36 (1,8 %), ślusarz - 28 (1,4 %), cukiernik – 27 (1,3 %), murarz – 24 (1,2 %), krawiec -14 (0,7 %).

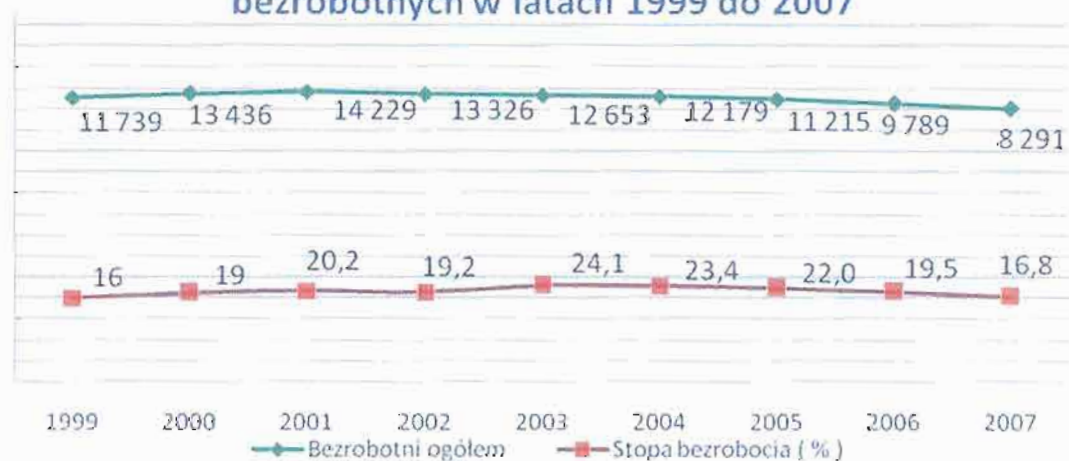
Wyszczególnienie		Liczba osób bezrobotnych na koniec roku								
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bezrobotni ogółem		11 739	13 436	14 229	13 326	12 653	12 179	11 215	9 787	8 291
w tym kobiety		6 216	7 015	7 239	6 636	6 383	6 296	6 103	5 662	4 898
Bezrob. z prawem do zasiłku		3 195	2 721	2 665	2 226	1 877	1 643	810	747	1 176
Zamieszkali na wsi		8 438	9 113	9 834	9 360	8 743	8 398	7 786	6 766	5 695
W okresie do 12 mcy od nauki		1 321	1 356	1 262	989	1 003	734	594	503	390
Do 25 roku życia		4 203	4 433	4 427	3 896	3 576	3 248	2 796	2 220	1 649
Do 27 r. życia po studiach		82	112	150	162	151	159	139	118	119
Długotrwale bezrobotni		6 826	8 525	9 730	9 600	9 014	8 737	8 168	7 165	5 518
Powyżej 50 roku życia		353	528	700	739	786	858	939	1 052	1 100
Bez kwalifikacji zawodowych		1 235	1 355	1 395	1 311	1 259	1 309	2 772	2 506	1 908
Samotni z dziećmi do 7 lat (od 1.01.2008r. samotni z dziećmi do 18 lat)		257	258	219	232	190	169	163	137	116
Niepełnosprawni		90	114	156	144	175	149	125	108	125
Oferty pracy - zgłoszone w roku		1 675	1 484	1 526	1 574	1 677	1 556	1 735	1 943	2 036
Stopa bezrobocia w %	pow. jasielski	15,8	18,9	20,2	19,2	19,6	23,4	22,0	19,5	16,8
	woj. podkarpackie	14,5	16,2	17,4	16,9	16,6	19,1	18,4	16,5	14,4
	Polska	13,0	15,1	17,5	18,1	18,0	19,1	17,6	14,9	11,4

Stopa bezrobocia w powiecie jasielskim lata 1999 do 2007

Wykres zbiorczy - stopa bezrobocia oraz liczba bezrobotnych w latach 1999 do 2007

Bezrobocie w powiecie jasielskim

Lp.	Miasto - gmina	Dane GUS		Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 31.12.2007 r.									
		po- wierz- chnia w km ²	liczba ludności ogółem na koniec 30.06.2007 r.	Bezro- botni ogółem	ko- biety	z pra- wem do zasilku	w tym kobie- ty	do 25 roku życia	pow. 55 roku życia	pozo- stający bez pracy powy- żej 12 m-cy	z wyksz. wyż- szym	z wyksz. gimn. i poni- żej	bez staż pracy
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Jasło Miasto	37	37 459	2599	1524	361	181	444	144	1150	252	714	784
2	Brzyska	45	6 234	470	261	78	30	130	12	212	20	154	139
3	Dębowiec	86	8 421	614	359	92	31	136	26	262	33	190	194
4	Jasło Gmina	93	15 842	1 130	689	142	59	201	49	585	58	355	337
5	Kołaczyce	60	8 834	775	457	102	36	136	31	378	33	274	275
6	Krempna	204	1 966	180	98	29	7	47	8	91	6	80	64
7	Nowy Żmigród	105	9 316	663	387	87	32	166	22	299	33	248	252
8	Osiek Jasielski	60	5 265	401	217	70	17	115	9	170	8	117	147
9	Skołyszyn	78	12 389	911	583	126	63	164	33	489	41	273	269
10	Tarnowiec	63	9 108	548	323	89	35	110	22	257	33	162	151
	Razem powiat	831	114 834	8 291	4898	1176	491	1649	356	3893	517	2567	2611

W okresie od roku 2004 w powiecie jasielskim zmniejszyła się liczba zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych o 79.

Podmioty gospodarcze w powiecie jasielskim
- dane publikowane w biuletynach Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

Lp	Miasto/gmina	Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na koniec		Różnica: lata 2004 - 2007
		roku 2004	roku 2007	
1	Jasło Miasto	3 520	3 525	5
2	Brzyska	191	216	25
3	Dębowiec	374	361	-13
4	Jasło Gmina	768	711	-57
5	Kołaczyce	295	300	5
6	Krempna	114	98	-16
7	Nowy Żmigród	455	444	-11
8	Osiek Jasielski	264	265	1
9	Skołyszyn	501	460	-41
10	Tarnowiec	323	346	23
Razem powiat		6 805	6 726	-79

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, wśród zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy wymienia między innymi opracowanie i realizację programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2008 - 2013 jest zgodny z celami określonymi w:

- 1) Narodowym Planie Rozwoju na lata 2007 – 2013: *Wzrost zatrudnienia i podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz jego programem operacyjnym Zatrudnienie i Integracja Społeczna.*
- 2) Narodowej Strategii Spójności: *Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.*

- 3) Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki: *Wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społeczne*.
- 4) Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2006 – 2008.
- 5) Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego do 2008 roku.
- 6) Planem Działania na lata 2007-2008 WUP w Rzeszowie.

Program jest zgodny również z Europejską Polityką Zatrudnienia:

- 1) przedsiębiorczość,
- 2) zdolność adaptacyjna pracowników i pracodawców,
- 3) równość szans.

Cele strategiczne programu

- I. Zwiększenie szans zatrudnienia osób bezrobotnych**
- II. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości**
- III. Pozyskiwanie środków publicznych (krajowych i zewnętrznych) na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych**

Cele szczegółowe

Osiągnięcie celów strategicznych wymaga realizacji działań w różnych obszarach.

Wybór tych obszarów wynika z przeprowadzonej przez Powiatowy Urząd Pracy w Jasle diagnozy problemów rynku pracy.

W ramach celu I konieczne jest podjęcie działań w następujących obszarach:

1. Zwiększenie szans zatrudnienia ludzi młodych do 25 roku życia oraz bezrobotnych absolwentów.
2. Ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia (powyżej 12 miesięcy) i jego skutków.
3. Podniesienie jakości kształcenia zawodowego powiązanego z potrzebami lokalnego rynku pracy.
4. Wspieranie procesów integracji i adaptacji zawodowej osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.
5. Łagodzenie skutków bezrobocia.
6. Poprawa jakości usług rynku pracy.

W ramach celu II konieczne jest podjęcie działań w następujących obszarach:

1. Wspieranie inicjatyw podejmowania własnej działalności gospodarczej wśród osób bezrobotnych.
2. Wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych – szczególnie w sektorze MSP.

W ramach celu III konieczne jest podjęcie działań w następujących obszarach:

1. Pozyskiwanie środków krajowych. (Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych)
2. Pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Rodzaje celów i działań
zmiierzających do realizacji Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy
w powiecie jasielskim na lata 2008 - 2013

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Działanie	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Partnerzy
I. Zwiększenie szans zatrudnienia osób bezrobotnych	I. Zwiększenie szans zatrudnienia ludzi młodych do 25 roku życia oraz bezrobotnych absolwentów	1. Objęcie grupy docelowej usługami poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej: 1) poradnictwo indywidualne, 2) zdiagnozowanie predyspozycji zawodowych, 3) pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.	Działanie ciągłe	PUP	
		2. Stosowanie wobec grupy docelowej instrumentów rynku pracy, w szczególności: 1) staży zawodowych, 2) prac interwencyjnych, oraz usług rynku pracy: 1) szkoleń zawodowych, 2) szkoleń językowych, 3) szkoleń z zakresu obsługi programów komputerowych, 4) dofinansowania podjęcia działalności gospodarczej.	Działanie ciągłe	PUP	Pracodawcy Jednostki szkoleniowe
		3. Propagowanie ofert pracy u pracodawców zagranicznych w ramach sieci EURES.	Działanie ciągłe	PUP	Gminne Centra Informacji

<p>2. Ograniczenie zjawiska bezrobocia wśród osób długotrwale bezrobotnych</p>	<p>1. Objęcie grupy docelowej usługami poradnictwa zawodowego w celu ustalenia przyczyn pozostawania bez pracy i zastosowania odpowiedniego instrumentu lub usługi rynku pracy.</p>	<p>Działanie ciągłe</p>	<p>PUP</p>	
	<p>2. Stosowanie wobec grupy docelowej instrumentów rynku pracy, w szczególności: 1) przygotowania zawodowego w miejscu pracy, 2) prac interwencyjnych, 3) kierowanie do prac społecznie użytecznych i robót publicznych 4) kierowanie na stanowiska tworzone w ramach refundacji kosztów wyposażenia stanowisk pracy, 5) jednorazowej refundacji pracodawcy poniesionych kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne.</p>	<p>Działanie ciągłe</p>	<p>PUP</p>	
	<p>3. Objęcie grupy docelowej szkoleniami uwzględniającymi potrzeby lokalnego rynku pracy w celu zwiększenia szans zatrudnienia, ze szczególnym uwzględnieniem nasilenia liczby godzin praktycznych oraz szkoleń modułowych.</p>	<p>Działanie ciągłe</p>	<p>PUP</p>	<p>Pracodawcy Instytucje szkoleniowe</p>
	<p>4. Wzmocnienie aktywności zawodowej i zachowań na rynku pracy poprzez: 1) zajęcia aktywizacyjne, 2) szkolenia w klubie pracy</p>	<p>Działanie ciągłe</p>	<p>PUP</p>	

3. Podniesienie jakości kształcenia zawodowego powiązanego z potrzebami lokalnego rynku pracy	1. Badanie rynku pracy w celu stworzenia struktury kształcenia dostosowanej do potrzeb rynku (monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych). 2. Przygotowanie informacji o strukturze bezrobocia wśród absolwentów szkół ponadgimnazjalnych powiatu jasielskiego.	Raz w roku	PUP	Pracodawcy
	3. Działania przystosowujące przyszłych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych do aktywnego zachowania na lokalnym rynku pracy.	Działania ciągłe	PUP	Dyrektorzy Szkół ponadgimnazjalnych
	1. Stosowanie instrumentów i usług rynku pracy wobec osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj.: 1) bezrobotnych do 25 roku życia, 2) bezrobotnych długotrwale, 3) bezrobotnych powyżej 50 roku życia, 4) bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, 5) bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia, 6) bezrobotnych niepełnosprawnych.	Działania ciągłe	PUP	PCPR WUP
4. Wspieranie procesów integracji i adaptacji zawodowej osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	2. Zwiększanie stopnia przygotowania zawodowego i zdolności do uzyskania zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne poprzez: 1) system poradnictwa zawodowego i szkoleń, 2) udział w warsztatach terapii zajęciowej.	Działania ciągłe	PUP	PCPR

		<p>3. Przygotowanie do wejścia na rynek pracy osób z wykluczenia społecznego oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) poradnictwo zawodowe, 2) przygotowanie zawodowe, 3) szkolenia, 4) subsydiowane zatrudnienie na otwartym rynku pracy, 5) organizowanie prac społecznie użytecznych, 6) zajęcia aktywizacyjne. 	Działania ciągłe	PUP	Pracodawcy, ośrodki pomocy społecznej
5. Łagodzenie skutków bezrobocia		<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyznawanie i wypłata: <ol style="list-style-type: none"> 1) zasiłków dla bezrobotnych, 2) stypendiów, 3) dodatków szkoleniowych, 4) dodatków aktywizacyjnych. 2. Refundowanie kosztów opieki nad dzieckiem do lat 7 i osobami zależnymi. 3. Pokrywanie rolnikom zwalnianym z pracy składek na ubezpieczenie społeczne. 	Działania ciągłe	PUP	
6. Poprawa jakości usług rynku pracy		<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocnienie i doskonalenie systemu pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego w PUP. Wprowadzenie standardów usług rynku pracy. 1. Dostosowanie struktury organizacyjnej PUP do wymagań standardów usług rynku pracy. 	czerwiec 2008r.	PUP	

II. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	1. Wspieranie inicjatyw podejmowania własnej działalności gospodarczej wśród osób bezrobotnych	2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników PUP – w szczególności zajmujących się świadczeniem usług rynku pracy i stosowaniem instrumentów rynku pracy.	Działania ciągłe	PUP	
		3. Wspieranie tworzenia i działalności Gminnych Centrów Informacji realizujących zadania wspierające działalność publicznych służb zatrudnienia.	Działania ciągłe	Samorządy gmin	PUP
		4. Obsługa strony internetowej PUP.	Działania ciągłe	PUP	
		5. Rozwijanie działań w zakresie elektronicznego obiegu dokumentów w Urzędzie, wdrożenia podpisu elektronicznego oraz elektronicznej skrzynki podawczej.	Do końca 2008 roku	PUP	
		1. Promocja samozatrudnienia wśród osób bezrobotnych poprzez opracowanie: 1) informatorów, 2) ulotek. 2. Wspieranie osób bezrobotnych zamierzających podjąć działalność gospodarczą poprzez system: 1) doradztwa zawodowego wraz z określeniem predyspozycji przedsiębiorczych, 2) szkoleń, w tym z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej, 3) przyznania jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej.	Działania ciągłe	PUP	

		3. Pomoc w znalezieniu dodatkowych źródeł finansowania działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne: - krajowych (Fundusz Pracy i PFRON) - zewnętrznych (Europejski Fundusz Społeczny).	Działania ciągłe	PUP	
2. Wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych – szczególnie w sektorze MSP		1. Opracowanie ulotek i informacji o zasadach korzystania z usług i instrumentów rynku pracy oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Jasle wraz z możliwościami wsparcia finansowego z Funduszu Pracy oraz PFRON	Działania ciągłe	PUP	
		2. Wspieranie przedsiębiorców tworzących miejsca pracy dla bezrobotnych usługami i instrumentami rynku pracy: 1) pomoc w pozyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych, 2) finansowanie szkoleń osób bezrobotnych pod potrzeby pracodawców 3) refundacja wynagrodzeń w ramach prac interwencyjnych, 4) jednorazowe refundowanie pracodawcy poniesionych kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne,	Działania ciągłe	PUP	

		<p>5) częściowe refundowanie kosztów szkoleń specjalistycznych pracowników zagrożonych zwolnieniem z przyczyn dotyczących zakładów pracy,</p> <p>6) obniżanie kosztów prowadzenia działalności i zatrudnienia pracownika poprzez finansowanie przygotowania zawodowego i staży,</p> <p>7) refundowanie pracodawcom kosztów wyposażenia lub doposażenia tworzonych stanowisk pracy.</p>	Działania ciągłe	PUP	
<p>III.</p> <p>Pozyskiwanie środków publicznych na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych</p>	<p><i>1. Pozyskiwanie środków krajowych</i></p>	<p>1. Pozyskiwanie środków Fundusz Pracy:</p> <p>1) w ramach algorytmu od Ministra Pracy i Polityki Społecznej,</p> <p>2) z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej,</p> <p>3) z rezerwy Marszałka Województwa Podkarpackiego,</p> <p>4) współuczestnicząc w projektach opracowywanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie.</p> <p>2. Pozyskiwanie środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację zawodową realizowaną przez Powiat Jasielski.</p>	Działania ciągłe	PUP	
	<p><i>2. Pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego</i></p>	<p>1. Pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego poprzez opracowywanie i realizowanie wniosków systemowych i konkursowych w ramach Programu Operacyjnego Kapiitał Ludzki.</p>	Działania cykliczne	PUP	

CZĘŚĆ IV. MISJA POWIATU JASIELSKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ:

Powiat jasielski przyjazny mieszkańcom, wrażliwy na problemy społeczne, aktywny z minimalnym bezrobociem, współpracujący z partnerami społecznymi, efektywny w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Wizja powiatu jasielskiego w obszarze pomocy społecznej:

Powiat jasielski zapewni bezpieczeństwo socjalne mieszkańcom, będzie powiatem o niskim wskaźniku bezrobocia, troszczącym się o rodzinę, niepełnosprawnych i dzieci. Zminimalizuje się problem marginalizacji grup społecznych poprzez ograniczenie uzależnień i patologii. Rozwinie się współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Diagnoza sytuacji strategicznej powiatu jasielskiego uzasadnia ustalenie siedmiu pól strategii jego rozwoju, w których zawarte są cele służące realizacji wizji rozwoju powiatu w obszarze pomocy społecznej.

POLE STRATEGICZNE 1. Opieka nad dzieckiem

Głównym celem działania w tym polu strategicznym jest zapewnienie opieki i możliwości prawidłowego rozwoju dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej, poprzez wsparcie rozwoju rodzinnych form opieki zastępczej. Działania te mają na celu pomoc psychologiczną, pedagogiczną, prawną dla rodzin wychowujących dzieci. Innym ważnym zadaniem w tym obszarze będzie promowanie działań w środowisku lokalnym zmierzających do tworzenia rodzin zastępczych na terenie powiatu.

Równie istotnym zadaniem są działania na rzecz usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, wchodzących w dorosłe życie. Osobom tym należy zapewnić stosowną pomoc umożliwiającą prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem.

POLE STRATEGICZNE 2. Bezrobocie

Najważniejszym celem tego obszaru jest utworzenie systemu przeciwdziałania i zapobiegania skutkom długotrwałego bezrobocia wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej. Osoby pozostające bez pracy, bez stałych źródeł dochodu są najczęściej użytkownikami pomocy społecznej. Długotrwałe bezrobocie powoduje uzależnienie od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, przyczynia się do pogłębiania postaw biernych w środowisku.

Istotnymi działaniami w tym obszarze będzie wdrażanie nowych form i metod pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.

Poprzez wsparcie zatrudnienia, aktywne instrumenty rynku pracy, promocję samozatrudnienia wśród bezrobotnych nastąpi zminimalizowanie skutków bezrobocia. Zwiększą się szanse osób bezrobotnych na zatrudnienie, nastąpi poprawa ich statusu materialnego.

POLE STRATEGICZNE 3. Niepełnosprawność

Głównym celem tego pola strategicznego jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. Dzięki planowanym działaniom na rzecz osób niepełnosprawnych nastąpi wyrównywanie szans życiowych tych osób.

Ważnym działaniem tego obszaru jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, likwidacja barier funkcjonalnych w urzędach i instytucjach świadczących pomoc niepełnosprawnym. Osiągnięcie tych celów pozwoli na zwiększenie dostępu do edukacji, pracy, świadczeń i usług.

Ze względu na rosnącą skalę niepełnosprawności wśród mieszkańców, istotnym działaniem musi być podnoszenie świadomości społecznej w zakresie problematyki niepełnosprawności, a także ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy medycznej zapobiegającej wystąpieniu i rozwojowi niepełnosprawności.

POLE STRATEGICZNE 4. Patologie społeczne

Nadrzędnym celem tego obszaru jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i jego skutkom. W tym celu istotne działania to: tworzenie bazy danych dotyczących miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, stała współpraca pomiędzy osobami, organizacjami i instytucjami w zakresie pozyskiwania i przetwarzania informacji, danych o rodzinach pozostających w stanie kryzysu.

Ważnym działaniem staje się także prowadzenie działalności informacyjnej dla osób będących ofiarami przemocy w rodzinie.

W zakresie działań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym koniecznym staje się organizowanie i prowadzenie na terenie szkół i placówek opiekuńczo – wychowawczych programów profilaktyczno – wychowawczych dla dzieci i młodzieży, a także inicjowanie tworzenia alternatywnych form spędzania czasu wolnego młodzieży.

POLE STRATEGICZNE 5. Pomoc w integracji ze środowiskiem uchodźcom i cudzoziemcom

Głównym zadaniem tego obszaru jest opracowanie i pomoc w realizacji indywidualnego programu integracji dla uchodźców. Istotnym działaniem w tym zakresie jest podjęcie współpracy pomiędzy organizacjami i instytucjami w sprawie objęcia kompleksową pomocą uchodźców i cudzoziemców pozostających w stanie kryzysu.

POLE STRATEGICZNE 6. Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej

Priorytetem tego obszaru jest poprawa standardu świadczonych usług w zakresie pomocy społecznej. Temu celowi ma służyć stworzenie lokalnego zintegrowanego systemu pomocy społecznej na rzecz wspierania grup społecznych. Ważnym działaniem w tym obszarze będą szkolenia, konferencje i warsztaty szkoleniowe dla pracowników jednostek pomocy społecznej z terenu powiatu, dzięki którym zwiększą się ich umiejętności w zakresie specjalistycznego poradnictwa i środowiskowych form pomocy rodzinie.

POLE STRATEGICZNE 7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Głównym celem tego pola strategicznego jest inspirowanie działań na rzecz rozwoju organizacji pozarządowych na terenie Powiatu Jasielskiego. Na terenie powiatu działają organizacje pozarządowe, których działalność dotyczy osób niepełnosprawnych. Istnieje potrzeba tworzenia warunków do powstawania nowych organizacji pozarządowych skupionych wokół problematyki opieki nad dzieckiem i rodziną.

Ze względu na rosnące potrzeby w zakresie pomocy społecznej, niezbędna jest w tym zakresie współpraca jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych, a także tworzenie grup wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

4.1. Finansowanie strategii

Podstawowymi źródłami finansowania zadań strategicznych są:

- środki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego
- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- środki Europejskiego Funduszu Społecznego
- środki pozyskane przez organizacje pozarządowe
- środki z Funduszu Pracy

Zakres realizacji programu będzie w dużej mierze zależał od wysokości środków jaką będą dysponowali poszczególni realizatorzy strategii.

Tabela 30. Źródła i wielkość finansowania zadań w ramach strategii

Źródła finansowania	Przeznaczenie	Przewidywane środki finansowe
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	Środki uzyskane według obowiązujących przepisów
Budżet samorządu województwa	Otwarte konkursy dla organizacji pozarządowych dla realizacji przedsięwzięć na rzecz niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	ok. 1 mln. zł rocznie
Europejski Fundusz Społeczny	Projekty dotyczące poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych, wykluczonych społecznie oraz opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze	Środki uzyskane według obowiązujących przepisów
Fundusz Pracy	Projekty dotyczące przeciwdziałaniu bezrobociu	ok. 12-13 mln. zł rocznie
Budżet powiatu jasielskiego	Finansowanie zadań własnych określonych przepisami prawa	ok. 5 mln. zł rocznie

Źródło: Opracowanie własne

PODSUMOWANIE

Organizacja systemu pomocy społecznej w powiecie jasielskim jest dostosowana do potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego już systemu wsparcia lub tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

System pomocy społecznej w powiecie wymaga stałej rozbudowy infrastruktury pomocy społecznej i przystosowania jej do zmieniających się potrzeb społecznych, wypracowania nowych sposobów pracy socjalnej mającej na celu usamodzielnienie osób i rodzin oraz poprawy ich funkcjonowania, a także zapobiegania zjawiskom rodzącym zapotrzebowanie na pomoc społeczną. Problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób, ale całych środowisk, rodzin, grup społecznych i takie postrzeganie zjawisk, pozwala na strategiczne rozwiązania społeczne na poziomie lokalnym. Systemowe podejście daje szansę na rozwiązania strukturalne i skuteczne wyłączenie osób z systemu pomocy społecznej w wyniku ich reintegracji zawodowej. Zmiany w funkcjonowaniu pomocy społecznej w kierunku rozwiązań systemowych stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej. Działania w ramach strategii, przedstawione w siedmiu obszarach problemowych, pozwolą nie tylko na usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej czy rozszerzenia form pomocy instytucjonalnej, ale na skuteczne rozwiązanie problemów poszczególnych grup docelowych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie jasielskim powstała dzięki aktywnej i twórczej pracy wielu osób. Jej założenia wychodzą naprzeciw potrzebom społecznym, jednakże ich realizacja zależna będzie od współpracy i zaangażowania szerokiego grona osób i podmiotów. Założenia strategii wyznaczają pewne kierunki działania, ale nie stanowią zamkniętego dokumentu, pozwalając tym samym na wprowadzanie zmian i dostosowywanie tych zapisów do pojawiających się problemów społecznych w naszym powiecie.

Strategię opracował Zespół powołany przez Zarząd Powiatu w składzie:

1. Beata Rak – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle
2. Dariusz Uliasz – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle
3. Andrzej Papciak – Wydział Edukacji i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Jaśle
4. Magdalena Maculak – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle
5. Krystyna Długosz - Polski Czerwony Krzyż w Jaśle
6. Kazimierz Sanokowski – Stowarzyszenie na Rzecz Chorych Długotrwale Unieruchomionych „Niebieski Parasol” w Jaśle
oraz pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle

WYKAZ TABEL

Tabela 1. Gminy i mieszkańcy powiatu jasielskiego	5
Tabela 2. Ilość pracowników socjalnych zatrudnionych w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej i poziom ich wykształcenia.....	7
Tabela 3. Liczba wydanych orzeczeń do kształcenia specjalnego ze względu na upośledzenie umysłowe.....	12
Tabela 4. Bezrobotni według płci	13
Tabela 5. Bezrobotni według miast i gmin.....	14
Tabela 6. Bezrobotni – świadczeniobiorcy pomocy społecznej.....	14
Tabela 7. Struktura bezrobotnych według wieku.....	15
Tabela 8. Bezrobotni w powiecie jasielskim według poziomu wykształcenia.....	16
Tabela 9. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy.....	16
Tabela 10. Niepełnosprawni – świadczeniobiorcy pomocy społecznej.....	18
Tabela 11. Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 – tego roku życia) wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle w latach 2004-2007.....	19
Tabela 12. Liczba orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci przed 16 – tym rokiem życia) wydanych w latach 2004-2007.....	19
Tabela 13. Osoby przed 16 r. ż. w 2004 r.....	20
Tabela 14. Osoby przed 16 r. ż. w 2005 r.....	20
Tabela 15. Osoby przed 16 r. ż. w 2006 r.....	21
Tabela 16. Osoby przed 16 r. ż. w 2007 r.....	21
Tabela 17. Osoby powyżej 16 r. ż. w 2005 r.....	22
Tabela 18. Osoby powyżej 16 r. ż. w 2006 r.....	22
Tabela 19. Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych w roku 2006 i 2007 ze środków PFRON w tys. zł.....	24
Tabela 20. Realizacja likwidacji barier architektonicznych, \w komunikowaniu się i technicznych	24
Tabela 21. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.....	25
Tabela 22. Pomoc na rzecz niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej w latach 2006-2007.....	25
Tabela 23. Skala problemu alkoholizmu na terenie gmin powiatu jasielskiego.....	31
Tabela 24. Skala problemu narkomanii na terenie gmin powiatu jasielskiego.....	31
Tabela 25. Statystyki Sądu Rejonowego w Jaśle.....	32
Tabela 26. Kategorie przestępstw na terenie powiatu jasielskiego.....	32
Tabela 27. Wskaźnik wykrywalności przestępstw na terenie powiatu jasielskiego.....	33
Tabela 28. Wiek osób wchodzących w konflikt z prawem.....	33

Tabela 29. Bezdomni – świadczeniobiorcy pomocy społecznej.....	37
Tabela 30. Źródła i wielkość finansowania zadań w ramach strategii.....	70

ANEKS

ANKIETA

Gmina

Liczba mieszkańców Gminy (stan na dzień 31.XII.2007 r.)

.....

w tym liczba kobiet:.....

Liczba mieszkańców Gminy w wieku produkcyjnym

.....

w tym liczba kobiet:.....

(dane mogą być szacunkowe)

I. Proszę o uzupełnienie poniższej tabeli:

Tabela 1. Przyczyny powodujące korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej w Ośrodku Pomocy Społecznej:

Lp.	Przyczyny powodujące korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej	Ilość udzielonych świadczeń	
		2006 r.	2007 r.
1.	Ubóstwo		
2.	Bezrobocie		
3.	Długotrwała lub ciężka choroba		
4.	Niepelnosprawność		
5.	Bezradność w sprawach opiekuńczo - wych.		
6.	Sytuacja kryzysowa		
7.	Alkoholizm		
8.	Narkomania		
9.	Potrzeba ochrony macierzyństwa		
10.	Bezdomność		
11.	Przemoc w rodzinie		
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego		

II. Czy w Ośrodku świadczone są usługi opiekuńcze? (proszę zakreślić właściwe)

- Nie

- Jeśli - Tak – to kto świadczy usługi opiekuńcze?

.....

PROSZĘ UZUPEŁNIĆ TABELĘ

Lp.	Usługi opiekuńcze	Ilość udzielonych świadczeń	
		2006 r.	2007 r.
1.	Nieodpłatnie		
2.	Częściowo odpłatnie		
3.	Całkowicie odpłatnie		

Ile wynosiła odpłatność za 1 godzinę w 2006 r. ?

Ile wynosiła odpłatność za 1 godzinę w 2007r. ?

III. Czy OPS udziela świadczeń zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych? (proszę zakreślić właściwe)

- Nie
- Jeśli - Tak – proszę uzupełnić Tabele nr 2 i 3.

Tabela 2. Liczba świadczeń i wydatki poniesione na ich cel w roku 2006:

Wyszczególnienie	Wydatki w zł	Liczba świadczeń
Zasiłki rodzinne		
Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:		
Urodzenia dziecka		
Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego		
Samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania		
Samotnego wychowywania dziecka		
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia		
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia		
Rozpoczęcia roku szkolnego		
Na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła		
Na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła		
Zasiłki pielęgnacyjne		
Świadczenia pielęgnacyjne		

Tabela 3. Liczba świadczeń i wydatki poniesione na ich cel w roku 2007:

Wyszczególnienie	Wydatki w zł	Liczba świadczeń
Zasiłki rodzinne		
Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:		
Urodzenia dziecka		
Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego		
Samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania		
Samotnego wychowywania dziecka		
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia		
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia		
Rozpoczęcia roku szkolnego		
Na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła		
Na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła		
Zasiłki pielęgnacyjne		
Świadczenia pielęgnacyjne		

IV. Kto w Państwa Gminie wypłaca dodatki mieszkaniowe?

Wypłaca je:

Proszę uzupełnić poniższą tabelę:

Rok	Liczba wypłaconych dodatków	Kwota wypłaconych dodatków
2003		
2004		
2005		
2006		
2007		

V. Czy OPS prowadzi dożywianie dzieci w szkołach? (właściwe zakreślić)

- Nie
- Jeśli - Tak – to proszę uzupełnić poniższą tabelę:

Rok	Liczba dofinansowanych posiłków
2003	
2004	
2005	
2006	
2007	

Czy akcja dożywiania była prowadzona w: (podkreślić właściwe)

- szkołach podstawowych,
- gimnazjach,
- szkołach ponadgimnazjalnych?

Kwota dofinansowania do posiłku

UWAGI

.....

.....

.....

.....

.....

VI. Czy na terenie Państwa Gminy realizowane są instrumenty aktywizowania osób bezrobotnych jak i pozostałych grup wykluczenia społecznego (prace społecznie użyteczne)? (właściwe zakreślić)

- Nie
- Jeśli - Tak – to proszę opisać sposób realizacji zadania

.....

.....

.....

VII. Czy na terenie Państwa Gminy działa Centrum Integracji Społecznej? (proszę właściwie zakreślić)

- Nie
- Jeśli - Tak – to proszę opisać pokrótce działanie CIS i jego usługi dla mieszkańców Gminy.....

VIII. Czy Państwa Gmina zapewnia swoim mieszkańcom mieszkania socjalne? (Stan na dzień 31 grudnia 2007 r.) (właściwe zakreślić)

- Nie
- Jeśli - Tak – to proszę podać ilość mieszkań, w tym wolnych mieszkań, kryteria otrzymywania mieszkań.....

IX. Czy Państwa Gmina realizuje programy pomocowe dla swoich mieszkańców, w tym programy unijne itp. (proszę wskazać i je opisać)

X. Czy Państwa Gmina posiada aktualną gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych?

XI. Proszę podać wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. ilość pracowników socjalnych zatrudnionych w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej.

.....

.....

XII. Proszę wskazać placówki wsparcia dziennego funkcjonujące na terenie Państwa Gminy (stan na dzień 31 grudnia 2007 r.)

.....

.....

.....

XIII. Czy na terenie Państwa Gminy działają organizacje pozarządowe realizujące zadania w obszarze pomocy społecznej?

.....

.....

.....

XIV. Czy Państwa OPS prowadzi Niebieskie Karty ?
(właściwie zakreślić)

- Nie
- Jeśli - Tak – to proszę uzupełnić poniższą tabelę:

Rok	Liczba prowadzonych Niebieskich Kart
2006	
2007	

XV. Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej

(co powinno zostać zrobione, aby zaspokoić potrzeby [różne] mieszkańców gminy)

.....

.....

.....

.....

.....

PRZEWODNICZĄCY RADY
Alicja Łajęć
Alicja Łajęć